

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Andra Kammaren. N:o 25.

Onsdagen den 18 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 11 i denna månad.

§ 2.

Herr Statsrådet m. m. *E. von Krusenstjerna* aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

angående inköp och ombyggnad af Hudiksvalls jernvägsaktiebolags jernväg mellan Hudiksvall och Näsvisen samt jernvägens utsträckning till norra stambanan;

angående anvisande af medel till utgifvande af tidningen "Polisunderrättelser"; samt

angående försäljning af viss kronan tillhörig, för närvarande till gardesregementena upplåten mark i hufvudstaden samt om beredande af nya kasernetablissemang för Svea lifgarde och Andra lifgardet m. m.

Herr Talmannen mottog dessa propositioner under förklarande, att Andra Kammaren skulle åt desamma egna grundlagsenlig behandling.

§ 3.

Föredrogos och bordlades för andra gången:
Konstitutions-Utskottets Utlåtande N:o 5; och
Stats-Utskottets Utlåtande N:o 10 a.

§ 4.

Efter föredragning vidare af Stats-Utskottets Memorial N:o 23, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående föreslaget låneunderstöd till en jernväg mellan

Varberg och Göteborg; blef den af Utskottet i detta memorial föreslagna voteringsproposition af Kammaren godkänd.

§ 5.

Föredrogs, men bordlades å nyo Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 2 (i samlingen N:o 10).

§ 6.

Till behandling företogs härefter Stats-Utskottets Utlåtande N:o 11 a, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel.

Punkten 1.

Bifölls.

Punkten 2 mom. a.

*Angående
officers-
corpsens vid
flottan till-
ökning.*

Med tillstyrkande af Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning hemställde Utskottet i förevarande moment att, på det Kongl. Maj:t måtte komma i tillfälle att i den ordning, som kunde finnas lämplig, öka antalet officerare vid flottan med 1 flaggman, 2 kommandörkaptener af 1:a grad, 2 kommandörkaptener af 2:a grad, 19 kaptener och 11 löjtnanter, de under anslaget till aflöning för flottans corpser och stater för permanenta reservstaten anvisade 114,000 kronor måtte, i den mån dessa medel blefve tillgängliga, få användas till aflöning åt nämnda antal officerare.

Vid punkten fans fogad reservation af Herrar *C. Ifvarsson*, vice Talmannen *L. O. Larsson*, *A. P. Danielson*, *S. Nilsson* i Efveröd, *N. Petersson* i Runtorp, *S. Andreasson* i Tollerud, *G. Eriksson* i Mörviken, *J. Jonsson* i Fröstorps, *M. Jonsson* i Vansäter, *O. B. Olsson*, *A. Persson* i Mörarp och *P. Pehrsson* i Törneryd, hvilka yrkat, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr Danielson: Som herrarne finna, hafva Stats-Utskottets ledamöter från denna Kammare afgifvit reservation mot Utskottets förslag i denna punkt, och jag ber således att få yrka afslag å Utskottets hemställan.

Såsom herrarne kunna se, har Kongl. Maj:t ansett den nu föreslagna tillökningen i flottans officerscorps vara behöflig hufvudsakligen på grund af fem skäl. Det första skälet, som anföres, är att officerscorpsens antal skulle vara för fåtaligt och att de officerare, som nu finnas på den permanenta reservstaten, icke i regeln kunde sjökommanderas. Det andra skälet skulle vara, att det för Kongl. Maj:t är ytterst svårt att urskilja, hvilka officerare kunna anses berättigade att upp-

föras på den permanenta reservstaten. Jag vill icke ingå i bedömande af, huruvida dessa svårigheter må anses oöfvervinneliga eller så stora som det antydts. Men hvad det derefter följande eller tredje skälet beträffar, nemligen att officerscorpens tillökning skulle vara nödvändig till följd af utvecklingen af flottans materiel, så får jag verkligen bestrida det skälet i sin helhet. Mig veterligt har ej materielen så väsentligt utvecklats, att ej den nuvarande personalen skulle vara tillräcklig. Såsom Kongl. Maj:t säger, hafva vi en officerscorps af 140 man på den effektiva staten, 23 på den permanenta och några stycken på den nya reservstaten. Jag har också sökt att få reda på den fartygsmateriel vi hafva, och den källa, som dervid för mig legat närmast till hands, är sjöförsvarskomiténs uppgift 1882; sedan dess tror jag icke att många nya fartyg tillkommit. Deraf framgår att vi i de olika klasserna, som i en särskild tabell upptagas, skulla hafva en fartygsmateriel af 4 monitorer, 10 pansarbåtar, 9 första klassens kanonbåtar, 9 andra klassens kanonbåtar, 5 stycken minfartyg, en ångfregatt och tre ångkorvetter, summa 41 fartyg, hvartill komma 5 stycken minbåtar, summa 46. Det förefaller mig, som om en officerscorps af 140 man på den effektiva staten skulle vara fullt tillräcklig för att utgöra befäl för denna materiel, då man dertill lägger underofficerarne, hvaraf finnes ett rätt betydligt antal. Något trängande behof i detta afseende synes mig således icke vara motiveradt.

Vidare har Kongl. Maj:t också sagt, att för minförsvaret skulle behövas en ökad officerscorps. Men som herrarne finna, har Kongl. Maj:t i sin proposition äfven meddelat, att sakkunnige män fått i uppdrag att utreda, på hvilket sätt minförsvaret skulle bäst kunna ordnas, hvarvid ifrågasatts bildandet af en särskild minörafdelning, utan att man dock, såsom upplyses i samma proposition, ännu kommit på det klara med, huru detta ordnande skulle ske, emedan erfarenheten i frågan ännu icke vore så tillräcklig, att Kongl. Maj:t ansett sig kunna framställa förslag om en särskild minörafdelnings uppsättande. Således kan icke heller från det hållet finnas något skäl, som talar för bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Vidare har Kongl. Maj:t sagt, att tillökning i officerscorpens behöfdes för att man skulle komma i tillfälle att låta beväringen öfvas af sjöofficerare. Detta tycker jag verkligen vara ett besynnerligt skäl. Såsom herrarne veta, har Kongl. Maj:t åberopat såsom motiv för sin framställning, att den föreslagna officerscorpens ej skulle blifva större till antal än som 1883 tillstyrktes af det Särskilda Utskottet och äfven bifölls i denna Kammare. Men ehuru Kongl. Maj:t just åberopat detta förhållande, synes Kongl. Maj:t nu syfta på något helt annat än då. *Då* förelåg förslag till en fullständig ombildning af flottans manskap, i synnerhet båtsmanscorpens, så att det var meningen att hela båtsmanshållet skulle försvinna och en särskild sjömanscorps bildas af 1,000 man på stationerna och 3,000 man på de särskilda orterna att kunna uppfordras i den mån som flottans öfningar så kräfde. Likaså var det *då* afsedt, att till sjöbeväringen icke skulle användas annat folk, än de, som voro inskrifna i sjömanshusen, hvilka skulle utgöra reserven för flottans öfriga bemanning. Men nu föreligger icke

*Angående
officers-
corpens vid
flottans till-
ökning.
(Forts.)*

*Angående
officers-
corpens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)*

det skälet, utan *nu* säger Kongl. Maj:t, att med ökningen i officerscorpens skulle afses öfning af beväringen. Således tyckes förslaget gå i en riktning motsatt 1883 års förslag; och detta är för mig ett synnerligen viktigt skäl att icke bifalla Kongl. Maj:ts förslag. Jag kan icke annat än beklaga, att Kongl. Maj:t sett sig nödsakad att under fjoråret vidtaga en regeringsåtgärd, hvarom man fått kännedom genom en reservation till Konstitutions-Utskottets déchargbetänkande, därför jag är reservanten tacksam. Kongl. Maj:t har nemligen beslutat att inkalla beväringen till öfningar vid sjöbefästningarne, i synnerhet vid Karlskrona. Detta synes mig hafva varit fullkomligt obehöfligt, så länge vi hafva en så betydlig båtsmanscorps, som, enligt hvad både Kongl. Maj:t och Riksdagen erkänt, är vida flertaligare än som erfordras för flottans bemanning. Det synes också vara tydligt, att för hvarje år manskapet för flottans bemanning bör kunna blifva mindre mångtaligt. De fartygscerter, som nu komma till användning, betinga icke hos manskapet en så stor skicklighet som förr i manövreringen med segel o. s. v.; och då manövreringen och skötseln af fartygen nu är mera maskinmessig, erfordras härför icke så mycket folk som förr, men folk, som har en mera utvecklad kännedom om sitt yrke. Flottans krigsfartyg äro nu, som vi veta, ett inveckladt maskineri, som måste skötas med noggrannhet och fullständig kännedom om dess olika delar; den minsta okunnighet kan föranleda, att fartyget göres odugligt. Således kan jag äfven af denna anledning icke förstå, hvarför Kongl. Maj:t vill draga in mera folk till flottan. Jag väntar härvid den invändningen, att folk behöfs till sjöbefästningarnes bemanning. Men för mig är ännu outredt, och jag har icke funnit någon antydning derom i Kongl. Maj:ts proposition, på hvad sätt sjöbefästningarne skola bemannas, om det skall ske från flottan eller hären. Det säges till och med i Kongl. propositionen, att ett par af sjöbefästningarne bemannas från hären, och i så fall synes det mig desto mera onödigt att för sådant ändamål inkalla sjöbeväringen.

Jag tror således, att inga skäl föreligga, som tala för bifall till Kongl. Maj:ts proposition; och jag hoppas, att denna Kammare fortfarande skall hylla den uppfattningen, att båtsmanshället bör försvinna så snart som möjligt, och att flottans bemanning bör ordnas hufvudsakligen i det syfte 1883 års förslag afsåg, ty jag vet icke huru det annars skall slutligen taga sig ut. Att nu särskildt öka officerscorpens synes mig vara ett steg, som icke går åt det rätta hållet och icke heller är förestafvad af något verkligt behof. Det är därför jag ber att få yrka afslag å Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Herr Talman! Mine Herrar Jag måste erkänna att jag för min del icke kan godkänna vare sig de skäl, som reservanterna bland sina motiv eller den siste talaren anfört emot bifall till Kongl. Maj:ts förevarande proposition. Det enda skäl som, så vidt jag kunde finna, den siste talaren emot förslaget, framställde, var att antalet officerare redan nu vore fullt tillräckligt, och han uppgaf i sammanhang dermed det antal han ansåg för närvarande finnas att tillgå, men hvilket icke var så alldeles korrekt;

vid flottan finnas förutom 27 pensionerade officerare med vilkorlig tjenstskyldighet, och hvilka icke kunna tagas i beräkning, 203 officerare, som kunna användas. Deraf belöper sig på den aktiva corpsen 151, d. v. s. 140 med lön och 11 utan lön; hvilka samtliga användas till tjenstgöring. På reservstat finnas 52 officerare. I tjenstgöring äro sammanlagdt 173 officerare, deraf flere innehafva dubbla, ja, tredubbla befattningar, hvilka hvardera fordra sin man. Af de 173 i tjenstgöring varande officerarne äro 143 på aktiv stat och 30 på permanenta och nya reservstaterna. Af flottans 203 officerare finnas sålunda för närvarande oanvända 8 på aktiv och 22 på reservstat. Af de 8 på aktiva staten äro 3 i utländsk tjenst, 1 permitterad till deltagande i Kongoexpeditionen och 2 sjuka. Att ett så stort antal af reservstatens officerare icke äro använda, kommer sig deraf att de äro så till åren komna, att de icke vidare kunna påräknas till allvarlig tjenstgöring. Flere af dem hafva nemligen redan passerat 80-talet och ett par äro 84 år gamla.

Den föregående talaren har förundrat sig öfver, att flottans officerare föreslås att exercera sjöbeväringen. För min del skulle det förvåna mig, om någon annan ansågs böra göra det än just flottans officerare, alldenstund sjöbeväringen är afsedd för sjöförsvaret och dess ändamål. Icke må man tänka sig, att sjöbeväringen, emedan den undergått 30 dagars infanteriöfningar tillhopa med den öfriga beväringen, därför skulle vara användbar, vare sig på flottans fartyg, hvartill flertalet under alla förhållanden torde vara olämpliga, eller till besättning å sjöfästningarne, hvilket skulle blifva dess hufvudsakligaste uppgift i händelse af krig, och vid sådant förhållande lär det väl vara lämpligast att den under sin öfningstid får lära känna, åtminstone huru fästningarne se ut och derjemte inhemta någon kännedom om skötandet af de kanoner m. m., som den är afsedd att betjena.

I öfrigt gläder det mig att höra, att den föregående talaren önskade återkomma till 1883 års förslag angående sjöförsvarets ordnande, och jag kan underrätta honom att en komité är af Kongl. Maj:t tillsatt, som skall arbeta just i sådan riktning. Hvad resultatet må blifva, derom kan jag naturligtvis ingenting garantera, helst jag icke vet hurudan en blifvande regering kan komma att se ut och hvad den kan anse böra göras i denna sak.

Jag ber ytterligare att få meddela några upplysningar angående den nu föreliggande frågan och dervid tillika gifva till känna hvad enligt min uppfattning följden måste blifva af ett afslag å Kongl. Maj:ts framställning härutinnan. Jag har redan i mitt anförande till statsrådsprotokollet sökt visa, att antalet officerare för närvarande är otillräckligt, och nyss sökt ytterligare styrka att så är förhållandet. Äfven har jag, såsom jag tror, visat att den permanenta reservstaten nu mera är mindre behöflig, så gagnelig den än må till en början hafva varit. Jag föreställer mig också, att den numera skulle kunna utan saknad undvaras, och att det vore fördelaktigare att använda det för permanenta reservstaten anslagna aflöningsbeloppet för ökande af den aktiva officerscorpsen. På permanenta reservstaten finnas för närvarande 25 officerare. Af dessa äro flere, jag tror omkring $\frac{1}{3}$,

Angående officerscorpsens vid flottan tillökning.
(Forts.)

Angående
officers-
corpsens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)

redan i den ålder att, om de varit underkastade obligatoriskt afskedstagande enligt gällande föreskrifter, de för länge sedan skulle varit öfverflyttade på pensionsstaten. De öfriga nalkas återigen med stora steg den ålder, då skyldighet att öfvergå på nämnda stat inträder, och enligt menliga beräkningar måste denna stat inom kort helt och hållet omsättas, hvilket ju måste ske genom öfverflyttning från den aktiva corpsen. Men denna öfverflyttning är förenad med ganska stora svårigheter. Det är nemligen ingen lätt sak att, såsom dervid blir nödigt, gradera officerarnes tjenstduglighet och bestämma hvilka med afseende på tjenstens fördel böra sättas på reservstat. Och äfven om Kongl. Maj:t skulle kunna med full rättvisa härom döma, så fruktar jag att hvarje officer, som blifvit på sådant sätt utpekad, skulle känna sig högst obehagligt berörd, och om följden skulle blifva, att permanenta reservstaten skulle komma att utgöra en corps af missnöjde utan intresse för vapnet och mer till skada än gagn, borde sådant icke vara förvånande. Jag vet, att mången anser, att den permanenta reservstaten fortfarande borde bibehållas för att dit kunna öfverflytta sjuke eller af annan orsak mindre tjenstbara officerare. Men jag frågar, om icke sådane officerare med samma fördel kunna kvarstå på aktiva staten. De kunna i allt fall icke användas. Jag kan för min del icke finna annat, än att följden af ett afslag å Kongl. Maj:ts förvarande proposition måste blifva, att Kongl. Maj:t för att icke befara att begå orättvisor bestämmer att öfverflyttning till permanenta reservstaten skall ske turvis inom de olika graderna efter en bestämd ordningsföljd, samt att officerare på den aktiva staten och den permanenta reservstaten skola göras fullkomligt likställda. Enda skilnaden dem emellan är, att officerarne på permanenta reservstaten i allmänhet icke sjökommenderas, men sedan det obligatoriska afskedstagandet komme att tillämpas på alla och till följd deraf, samt af den utbildning officerarne numera erhålla, så godt som alla kunna anses fullt tjenstbara, måste äfven denna skilnad upphöra. På sådant sätt skulle, i händelse af afslag på denna punkt, flottans officerscorps komma att vara fördelad på två afdelningar i stället för en med tillhoppa samma antal, med hvarandra fullt likställda officerare, och hvad dermed vunnas är svårt att inse. Utom det oegentliga i detta förhållande, uppstår äfven en disproportion mellan antalet högre och lägre officerare; det blifver en stor brist på subalternofficerare, och äfven om det icke blifver något öfverflöd på högre officerare, blifver deras antal likväl för stort i förhållande till de lägre. Således anser jag, att det icke finnes det ringaste skäl för afslag å ifrågavarande punkt. Såsom jag sökt visa, vinnes genom ett bifall till densamma många ganska värdefulla fördelar; ingen kostnad och ingen olägenhet föranledes derigenom, och hemställer jag därför att Kammaren måtte bifalla Utskottets förslag.

Herr Sundin: Då den förste talaren bestred behofvet af en tillökning i flottans officerscorps, så anhåller jag att få i korthet fästa Kammarens uppmärksamhet på de förhållanden, som i detta afseende egt rum under senast förflutna tioårsperiod. Under dessa år hafva nemligen af alla de komitéer, som varit nedsatta för förslags afgif-

vande till ordnandet af flottans personal och äfven i alla de förslag, som inkommit från Kongl. Maj:t till Riksdagen, ständigt framhållits behovet af att öka officerspersonalen vid flottan. Hufvudskälet för alla dessa förslag synes mig också ganska naturligt, då man erinrar sig den stora reduktion, som egt rum i flottans personal först och främst vid 1866 års reglering, då den så kallade Kongl. Maj:ts flotta delades i tvenne corpser, och sedan 1873, då dessa corpser åter sammanslogos. Vid första tillfället reducerades corpsen från ett antal af 228 officerare till 172, och vid det sistnämnda tillfället, 1873, reducerades detta antal till 140 officerare, hvaraf corpsen nu består. Behovet af en tillökning i sjöofficerscorpserna har, som jag ofvan nämnt, alltid varit framhållet under de sista tio åren. Storleken af denna tillökning har af de särskilda komitéerna uppgifvits något olika, det vill säga antalet har varierat. Högsta siffran var 228, som 1875 års komité föreslog, och hvilket förslag af Kongl. Maj:t upptogs till 1878 års Riksdag, dock sålunda ändradt, att Kongl. Maj:t nedsatte siffran till 200. Stats-Utskottet yttrade vid 1878 års riksdag om detta förslag: "vid sådant förhållande och då de gjorda beräkningarne öfver personalbehovet för flottans nuvarande materiel synes ådagalägga, att den nu åskade tillökningen i befälsstyrkan är af oundgängligt behof påkallad, har Utskottet, som funnit det föreliggande förslaget äfven derutinnan ändamålsenligt, att ökningen i officerscorpsernas numerär endast inträder i mån af afgang inom reservstaterna, ansett sig böra samma förslag till bifall förorda". Frågan föll då genom Kamrarnes olika beslut. Det förslag, som återigen upptog en tillökning af officerscorpserna till det minsta antalet, var det, som afgafs af 1880—1882 års sjöförsvarskomité. Men äfven denna ansåg behöflig en tillökning af 25 officerare, eller att ett antal af 165 vore det minsta, som kunde tillstyrkas med fäst afseende på nödvändigheten af den strängaste sparsamhet. Jag kan icke inse möjligheten af att behovet af en så stor officerspersonal har kunnat minskas under de år, som förflytit sedan detta förslag afgafs. Ty det är ju en naturlig sak, att i samma mån materielen tillökas måste man äfven tänka på att öka officerspersonalen. Det går icke an att beräkna officerspersonalen efter andra grunder än efter sjökrigsmaterielens, d. v. s. fartygens och öfrigt materiels antal och beskaffenhet. Jag tror således icke, att man med fog kan bestrida nödvändigheten af en tillökning i officerspersonalen.

Huru vida det sätt, hvarpå Kongl. Maj:t föreslagit att denna tillökning skall ega rum, må anses ändamålsenligt och med god hushållning i öfrigt helt och hållet öfverensstämmande, derom vill jag nu yttra några ord. Det är gifvet, att en tillökning af officerspersonalen icke kan ega rum med ens; den måste verkställas endast successivt, allt efter som lämpliga officersämnen kunna utbildas vid sjökrigsskolan, derest man i öfrigt vill tillse, att officerspersonalen bibehålles vid tillbörlig duglighet. En sjöofficers utbildning kräver, såsom bekant, 6 års tid, och sjökrigsskolan kan sålunda icke med ens prestera en större tillökning i officerspersonalen, derest en sådan af omständigheterna påfordrades. Jag antager för öfrigt, att sjökrigsskolans elevantal nu icke öfverstiger hvad behovet kräver för fyllande af den årliga af-

*Angående
officers-
corpsernas vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)*

Angående
officers-
corpsens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)

gången från officerscorpsen. Mig synes sålunda, att då Kongl. Maj:t föreslagit, att denna tillökning skall ske allt efter som medel blifva tillgängliga på den nuvarande permanenta reservstaten, någon lämpligare väg svårigen kan för detta ändamål utfinnas. Hvad frågans ekonomiska del beträffar, tror jag icke man kan påstå, att det sätt, som Kongl. Maj:t föreslagit, nemligen att för de 114,000 kronor, som nu utgå för den så kallade permanenta reservstaten, och med hvilken summa nu aflönas 4 kommandörer, 12 kommandörkapteners och 9 kapteners eller tillsammans 25 officerare, i stället skulle komma att aflönas en flaggman, 2 kommandörkapteners af första och 2 af andra klassen, 19 kapteners och 11 löjtnanter, eller sålunda ett antal af 35 officerare, ju icke är fullt öfverensstämmande med en godushållning. Reservanterna hafva, att döma af ordalydelsen i reservationen, hufvudsakligen fäst sig vid det förhållande, att förevarande förslag icke nu föreligger i förening med ett sådant som vid 1883 års riksdag var föremål för behandling, eller förslag till hela flottans personals och särskildt båtsmanscorpsens ombildning. Hvad nu denna flottans båtsmanscorps beträffar, är det alldeles uppenbart, att frågan om denna institutions vara eller icke vara är helt och hållet beroende på hela indelningsverkets vara eller icke vara. Frågan härom kan emellertid, såvidt jag kan bedöma, icke inverka på det föreliggande förslaget, därför att, äfven om båtsmanscorpsen försvunne, inträffade till följd deraf ändock icke någon minskning i behovet af officerare utan snarare motsatsen. Det är nemligen alldeles gifvet, att om, i stället för båtsmanscorpsen, fasta sjötrupper skola vid stationerna uppsättas, kräfa dessa trupper ett vida större antal officerare, än hvad för båtsmansinstitutionen nu användes, nemligen 8 kompanichefer på 21 båtsmanskompanier. Mindre antal befäl kan väl svårigen tänkas för en så stor trupp. Jag tror således att den fråga, som nu föreligger, står i så föga sammanhang med frågan om båtsmanscorpsens vara eller icke vara, att denna sak här icke behöfver tagas i betraktande.

Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet har redan besvarat de skäl, som anfördes af den förste talaren emot sjöbeväringens öfvande å sjöbefästningarne, och dervid samme talare yttrade, att han icke funnit någon regeringshandling, hvaraf han kunde se, huru vida flottan eller armén skulle ombesörja sjöbefästningarnes bemanning. En sådan regeringshandling finnes dock verkliga, ty Kongl. Maj:t har förordnat, att 4 båtsmanskompanier, nemligen 2 från Blekinge och 2 från Södra Møre, skola för detta behof användas. Dessa kompanier begagnas också sedan några år tillbaka såsom besättning å sjöbefästningarne vid Karlskrona, dervid de under somrarna inöfvas i artilleriets handterande. Men dessa trupper äro endast en ringa del af dem, som i händelse af krig behöfvas för sjöfästningarnes bemandande, och under nuvarande organisation finnes för detta behofs fyllande ingen annan utväg än att dertill använda beväringen. Jag frågar, om det icke under sådana förhållanden är klokare, att denna beväring under den korta tid, som därför är afsedd, öfvas i handterande af den materiel, som den i händelse af ett krig skulle blifva tvungen att handtera, än att låta den vid armén öfvas trettio dagar i

infanteriexercis. Jag tror det vore en under nuvarande förhållanden ganska klok åtgärd att använda sjöbeväringen på antydda sättet, och jag vill tillägga, att någon fruktan för att sjöbeväringen härigenom skulle lida något slags men icke bör uppstå, ty det är ganska väl sörjdt för, att den erhåller inqvartering och kost lika god som på andra möten.

*Angående
officers-
corpsen vid
flottans till-
ökning.
(Forts.)*

Slutligen är ifrågasatt, huru vida tidpunkten nu vore inne att besluta om en, såsom jag tror mig hafva bevisat, alldeles nödvändig tillökning af officerscorpsen. Ligger det någon verklig sanning deri, att svenska folket börjat inse vigten och nödvändigheten af att sjöförsvaret stärkes, då, mine herrar, inser jag icke hvarför man skulle tecka att i tid vidtaga en åtgärd, som är alldeles oundgänglig, i fall man verkligen vill gå denna väg.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra anhåller jag om bifall till Stats-Utskottets förslag.

Häruti förenade sig Friherre *Nordenskiöld*.

Vidare yttrade:

Herr Ola Bosson Olsson: Jag skall instämma med den siste ärade talaren deruti, att den sist tillsatta sjöförsvarskomiten visserligen tillstyrkte en förökning af befälets antal med 25 officerare, men detta var under vilkor och med beräkning att flottan skulle ökas med 3 pansarbåtar af certen litt. A och med 9 minbåtar af första och 30 minbåtar af andra klass. Såsom herrarne veta, hafva vi nu den första pansarbåten under byggnad, och ovisst är, när de andra 2 kunna påräknas. Af de större minbåtarna äro tre färdiga och en under byggnad samt af de mindre 7 färdigbyggda. Sålunda återstår ännu största antalet af de fartyg, hvarmed sjöförsvarskomitén ansåg fartygsmaterielen borde ökas; och det var meningen, att först då hela denna materiel vore färdig skulle det nuvarande antalet officerare ökas med 25. Emellertid hade Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförvarsdepartementet föreslagit Kongl. Maj:t att inkomma med förslag i ämnet redan vid 1883 års riksdag, och deri föreslogs en ytterligare tillökning med 10 officerare utöfver hvad komitén tillstyrkt, alltså till samma antal, som nu föreslagits, eller 35 officerare. Detta på samma gång som det förhållandet inträdt, att båtsmännens antal betydligt minskats, enär ungefär 1,100 nummer från Blekinge och Södra Möre stälts på vakans under 10 år, och det står i vida fältet om de vidare komma att uppsättas. Det är väl icke lämpligt, att officerarnes antal ökas på samma gång båtsmännens antal minskas. Man har ofta hört till och med fackmän påstå, att danska flottan är den svenska vida öfverlägsen; och jag vill derför nämna, att danska flottan har endast 121 officerare, då vi deremot hafva 140 sådane i aktiv tjenstgöring, och nu fordras ytterligare 35. I likhet med den förste talaren och under åberopande af, att det var under förutsättning om en allmän omorganisation af hela flottan, så väl i afseende å personal som materiel samt om båtsmanshällets afskaffande, som komiterade föreslogo denna tillökning,

*Angående
officers-
corpsens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)*

anser jag därför alldeles öfverflödigt att innan detta skett ens med en enda man öka antalet af de i aktiv tjenstgöring varande officerarne. Jag tror, att det officersantal flottan nu har till sin disposition är fullt tillräckligt för den närmaste framtiden med afseende på den materiel vi nu ega.

På grund häraf yrkar jag afslag å så väl Kongl. Maj:ts proposition som Stats-Utskottets hemställan.

Herr Danielson: Jag nämnde att flottans effektiva stat nu upptager 140 officerare, och denna uppgift har vitsordats af Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet. Jag nämnde äfven, att enligt mitt förmenande hade vi tillräckligt antal officerare till den fartygsmateriel vi nu ega; ty om man dividerar antalet officerare med antalet fartyg, finna vi, att vi ega tre officerare för hvarje fartyg och hafva två flaggmän på köpet. Det borde väl vara tillräckligt. Enligt Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle det blifva samma antal officerare i alla grader som i 1883 års förslag, men som jag redan förut nämnt, tillkom det förslaget under helt andra förutsättningar; och jag hemställer därför, om det vore rimligt att nu bevilja Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Statsrådet slutade sitt anförande med att säga, det inga olägenheter skulle uppkomma derigenom, att Riksdagen bifulle Kongl. Maj:ts framställning. Jo, ett bifall skulle föranleda den olägenheten, att vi finge flere officerare på pensionsstat; den kostnaden komme vi icke att undgå, ty om den permanenta reservstaten upphör, och officerarne på densamma blifva tvungna att vid viss ålder taga afsked, så är det klart, att de komma på pensionsstat.

Jag vågar vidare fråga, hvartill skola vi hafva hela sjöbeväringen inom våra få sjöfästningar, då vi hafva till buds alla de sjömän, som äro inskrifne på sjömanshusen, och hela båtsmanscorpsen, 6,000 man. Jag undrar just huru alla dessa skola få ens rum i sjöfästningarna. För många år sedan var det en mycket framstående fackman och representant, som tjenstgjort vid flottan i Karlskrona, som yttrade att vi icke hade större flotta, än att, om man tog hela båtsmanscorpsen på en gång ombord, skulle flottan sjunka. Då man har en så stor bemanning och så liten materiel, hemställer jag, om det kan vara skäl att öka officerscorpsen. Här är redan upplyst, huru det är staldt med den danska sjöofficerscorpsen. Det är alldeles riktigt; och jag behöfver således icke yttra mig derom. Jag fortfar således i mitt yrkande. Jo, det är sant; jag vill tillägga några ord med anledning af ett af Herr Amiral Sundin fäldt yttrande. Han anförde såsom skäl för ökandet af officerscorpsen det orimliga förhållande, att det för närvarande finnes 21 båtsmanskompanier men endast 8 kompanichefer. Men jag skulle önska, att äfven dessa 8 blefve flyttade in på stationerna, ty efter den erfarenhet jag har om kompanicheferna i allmänhet, har jag funnit, att desse icke hafva just någonting annat att göra än att allt för ofta maka ondt mellan rotehållarne och båtsmännen. Den rullföring, som båtsmanskompanicheferna har sig ålagd, kunde lika väl skötas af länsmännen, och det skulle icke kosta staten en

tiondedel af hvad den nu kostar. Jag tror därför att det skulle vara en förbättring, om Kongl. Maj:t indroge jemväl de 8 kompani-
cheferna.

*Angående
officers-
corpsets vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)*

Herr Wieselgren: Herr Talman! Det gör alltid ett visst intryck, när man ser en reservation på fyra rader, innefattande namnen på Andra Kammarens förtroendemän i Stats-Utskottet; men denna gång vågar jag påstå, att det icke så mycket ger intrycket af en gemensam reservation som af en gemensam ursäkt. Jag tror också, att denna ursäkt väl kan behövas efter ett nej till en efter min uppfattning så billig hemställan, som den Kongl. Maj:t nu gjort. En ärad talare på ölandsbänken, som genom en ofta upprepad öfning att motivera afslagsyrkanden deruti förvärfvat en viss förmåga, har framställt åtskilliga motiv för det afslag, som nu yrkats af Stats-Utskottets ledamöter från Andra Kammaren. Det hufvudsakligaste af hans framställning har redan upptagits till besvarande af fackmän. Jag ber för min del, såsom icke fackman, att få inskränka mig till att betona, huru som den Kongl. propositionen i denna punkt skulle kunna betraktas och besvaras alldeles i och för sig, och att vi alltså icke behöva hänga opp oss på frågan om partiella förbättringars företråde, jemfördt med omorganisationer af det hela. Jag för min del finner de skäl, som i den Kongl. propositionen anförts för denna partiella förbättring, vara tillfyllestgörande. Jag skall icke upptaga Kammarens tid med att upprepa dessa skäl; jag endast åberopar dem.

Slutligen yttrade samme talare, att han icke kunde förstå, hvarför beväringen skall öfvas. Jo, just därför att den skall bli öfvad. Jag tror, att det är ett sjelfändamål så godt som något annat.

Herr Lönegren instämde med Herr Wieselgren.

Herr Fredenberg: Under de sist förflutna 10 åren har Kongl. Maj:t flera gånger till Riksdagen framkommit med förslag att öka officerscorpset vid flottan och dervid klart och tydligt visat, att befälsantalet på långt när icke motsvarar behofvet och knappt är tillräckligt under de vanliga sommaröfningarne, då större antal fartyg skall utrustas. Som antalet af fartyg äfvensom den för vårt kustförsvar särdeles viktiga min-materielen är från år så småningom ökas, och då denna min-materiel måste ovilkorligen hafva sitt befäl från flottan, så ligger ju deruti ytterligare ett bevis för att det är alldeles nödvändigt att öka befälsantalet, om det skall kunna betjena den sjökrigsmateriel, vi för närvarande ega. Jag har visserligen hört en talare på ölandsbänken bestrida behofvet häraf, men då så väl Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet som en talare på blekingebänken tydligen klargjort ställningen i detta afseende, så hyser jag för min del mera förtroende till deras vistord än till den ärade talarens på ölandsbänken. För att afhjelpa den nu förevarande bristen på befäl har Kongl. Maj:t föreslagit, att endast i mån af afgång på reservstaten de 114,000 kronor, som äro anslagna till den-
samma, skulle så småningom få användas såsom löner åt det nu be-

*Angående
officers-
corpsets vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)*

gärda ökade antalet officerare på aktiv stat. Jag kan icke förstå, att man kan möta ett motstånd i en sådan sak som att förvärfva åt flottan ett fullt tjenstdugligt i stället för ett mindre dugligt befäl, då förändringen icke förorsakar staten ett enda öres ökad utgift.

Reservanterna inom Stats-Utskottet yrka att, "enär den af Kongl. Maj:t nu föreslagna ökningen af den effektiva officerscorpset vore hufvudsakligen lika med den, som i Kongl. Maj:ts till 1883 års Riksdag rörande sjöförsvaret aflättna förslag förekomme, men sistnämnda ökning föreslagits i sammanhang med en fullständig omorganisation af flottans personal, särskildt hvad båtsmanscorpset beträffade, och då ett sådant förslag nu icke föreläge, Kongl. Maj:ts förevarande framställningar icke måtte vinna Riksdagens bifall"; och detta skulle således vara ett giltigt skäl för afslag. Men då bristen på befäl ökats från det ena året till det andra till följd af ökningen i materielen, och då denna brist icke blir mindre, om fartygens bemanning består af värfvade matrosar eller af indelte båtsmän, så kan jag för min del icke finna annat, än att Kongl. Maj:t haft fullt skäl till sitt förslag, att den permanenta reservstaten skulle förvandlas till effektivt befäl. Då jag anser detta vara nödvändigt för flottans tjenstduglighet, yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Friherre Stackelberg: Jag skall icke upprepa hvad här blifvit sagdt till förmån för Utskottets förslag.

En talare på skånebänken, ledamot af Stats-Utskottet och äfven ledamot af den sjöförsvarskomité, som slutade sina arbeten år 1882, har erinrat Kammarern derom, att den materiel, som sjöförsvarskomitén förutsatt, ännu på länge icke blefve färdig, och tog detta såsom ett skäl, hvarför Riksdagen icke skulle, i öfverensstämmelse med denna komités förslag, öka officerspersonalen. Med anledning af detta hans yttrande vill jag erinra derom att, så vida jag icke allt för mycket missminner mig, man inom komitén hade kommit öfverens om och fått fullt klart för sig, att antingen den materiel, som sjöförsvarskomitén föreslagit, blefve färdig eller icke, så vore behofvet att öka officerspersonalen i alla fall för handen, med fäst afseende på den materiel man då hade.

Sjöförsvarskomitén föreslog en tillökning af 25 officerare i aktiv tjenstgöring. Detta skedde efter många afprutningar, då vi naturligtvis ville komma till den lägsta siffra, man rimligen kunde ifrågasätta. Dervid är dessutom att märka, att sjöförsvarskomiténs förslag gick ut på en utsträckt värnpligt, hvarigenom i krigets stund tillgången på reservbefäl skulle vara särdeles ymnig. Om jag icke misstager mig, beräknades icke färre än 105 reservofficerare vara behöfliga till fartygens bemanning i krigstid. Komitén föreslog 165 officerare på aktiv stat; nu föreslår Kongl. Maj:t 175 officerare, således 10 fler. I närvarande stund finnas 140 officerare på aktiv stat och omkring 80 på samtliga reservstaterna. Denna reserv består, såsom redan blifvit upplyst, uteslutande af gamle män. Kongl. Maj:ts förslag går ut på att utan ökade kostnader få desse gamle

mån ersatte med unge. Detta kan icke vara annat än en stor fördel för corpsen; och jag ser icke heller annat, än att det äfven ur ekonomisk synpunkt är fördelaktigt.

En talare på ölandsbänken, också han ledamot af Stats-Utskottet och af förenämnda sjöförsvarskomité, har sagt att det af Kongl. Maj:ts framställda förslaget icke skulle gå i den rigtning sjöförsvarskomitén äsyftat. Jag är ledsen att komiténs förslag i sin helhet icke fick bättre framgång, än som skett, men nog måtte väl Kongl. Maj:ts förslag beträffande officerspersonalen gå i samma rigtning som sjöförsvarskomiténs. Jag föreställer mig att, då man sett att de vidlyftiga förslagen icke vunnit Riksdagens bifall och man ofta hört förordas att man endast partielt borde öka försvarskrafterna, det nu föreliggande förslaget, som äsyftar just en sådan partiel förbättring, icke borde förkasfas. Då man icke vill utsträcka värnplikten och till följd deraf icke på den vägen kan få ett dugligt reservbefäl, tror jag det vara af behovet påkalladt att se till, att den aktiva staten måtte blifva så aktiv som möjligt.

Huru jag än vänder denna fråga, kan jag således icke se annat, än att Kongl. Maj:ts förslag är nyttigt och billigt samt därför borde af Riksdagen bifallas. Af reservanternas uttryck ser det ut, som om deras mening varit att genom ett afslag å detta Kongl. Maj:ts förslag framtinga en omorganisation af båtsmanshället; men jag kan icke finna, hvad dessa saker hafva med hvarandra att göra.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Sundin: Jag skall bedja att med några ord få bemöta ett par yttranden, som här förekommit. En talare på skånebänken anförde, att den danska flottans officerscorps utgjordes af blott ett hundra tjuguen. Samma invändning gjorde talaren redan 1878, då en likadan fråga förehades som den nu föreliggande. — Och jag svarade honom då helt enkelt på detta sätt: "huru vet talaren, att desse ethundra-tjuguen officerare räcka till att bemanna den danska flottan?" Jag för min del tviflar ganska mycket derpå; och jag har goda skäl dertill. Men det går icke heller i Danmark så lätt att få officerspersonalen ökad.

En annan ärad talare yttrade, att karlskronarepresentanten vid något tillfälle förut här skulle hafva sagt, att, om hela båtsmanscorpsen sattes om bord på flottan, denna skulle sjunka. Jag var sjelf icke här i Kammaren, när detta yttrande fälldes; men jag har blifvit upplyst om att det ingalunda varit den dåvarande representanten för Karlskrona, utan en helt annan talare, som begagnat detta uttryck, nemligen en talare, som sedan suttit både på talmansstolen i denna Kammare och på taburetten.

Herr Ol. Jonsson: Jag hade från början icke för afsigt att lägga mig i diskussionen om denna fråga, men Friherre Stackelberg fälde ett yttrande, som jag icke gerna kan lemna obesvaradt. Han sade nemligen, att sjöförsvarskomiténs ledamöter varit ense derom, att vi behöfde det föreslagna antalet officerare äfven för den fartygs-

*Angående
officers-
corpsens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)*

Angående
officers-
corpsens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)

materiel vi då egde. Någon sådan öfverenskommelse inom komitén har jag åtminstone aldrig hört omtalas; och skulle den hafva förkommit, skulle jag för min del hellre velat taga bort hela antalet, ty hvad kunna vi vänta oss för nytta af en flotta, som icke kan kallas stridsduglig, och hvad skall det då tjena till att hafva en officerscorps. Jag vill vidare erinra derom, att behovet af officerare är beroende icke allenast på det antal fartyg vi ega, utan äfven derpå att man begagnar fartygen för olika slags öfningar, som på sätt och vis hafva mycket litet att göra med öfningar för krigsändamål. Det är ju naturligt att, om alla våra öfningsfartyg, som äro afsedda att utbilda vanlig sjömannaduglighet, städe skola flacka verden kring för att gifva vederbörlig effekt åt våra handelsrättigheter, vi då behöfva ett mycket större antal officerare, än om man mera håller sig till öfningarne för den verkliga striden. Det är svårt att förstå, hvilken nytta sjömän kunna hafva af sådana långväga öfningsturer på segel- eller öfningsfartyg, då man ju i alla fall i händelse af krig nödgas använda andra fartyg, mycket olika de förre, att försvara landets kuster med. Det är icke samma tjenstgöring på till dylika ändamål använda fartyg som på kanonbåtar och pansarfartyg. Inskränker man öfningarne i det förre hänseendet, så kanske går det hela i hop och kan så fortgå, till dess det hela hinner att omorganiseras. Jag tror därför icke, att det är så alldeles likgiltigt, om Kongl. Maj:ts förslag bifalles eller icke. Det af sjöförsvarskomitén år 1882 afgifna förslag afsåg att skapa ett nytt slags befäl, ett halfsoldsbefäl, som skulle fylla bristen på officerare. Om man nu på förhand antager ett större antal fast befäl, än som behöfves med den nuvarande organisationen af flottan, så går man ju sjelfva saken i förväg, och det är icke riktigt. Det torde vara tids nog att öka antalet befäl, då man kommit till reda och klarhet med afseende å flottans öfriga förhållanden, men den dagen synes mig ännu icke vara nära.

Vidare ber jag få erinra om, att Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförvarsdepartementet i den till 1883 års Riksdag aflättna Kongl. propositionen helt enkelt tog bort de af komiterade föreslagna öfningarne för sjöbeväringen, under förmälan att beväringen icke behöfde öfvas utan kunde användas ändå. Nu deremot ser det ut, att döma efter motiveringen till Kongl. Maj:ts förslag, som om Herr Statsrådet kommit på andra tankar; nu skall beväringen öfvas, men kanske, om vi vänta några år, till dess att cirkelgången hunnit blifva färdig, få vi 1882 års förslag i dess helhet framlagdt till antagande. Jag för min del skulle vara nöjd, om vi slutligen komme att stanna vid den organisation, nämnda års komité föreslagit beträffande så väl stammen och dess organisation som åtskilligt annat, ty den organisationen är utan tvifvel i flera hänseenden bättre, än den Kongl. Maj:t 1883 föreslog.

På dessa grunder och på af föregående talare anförda skäl yrkar jag afslag å Utskottets hemställan.

Herr Danielson: Jag begärde ordet med anledning af ett ytt-rande af en talare på göteborgsbänken, som uttalade sig om det af mig anförda skälet mot sjöbeväringens öfvande å sjöfästningarne.

Den ärade talaren påstår att sjöbeväringen måste öfvas. Ja, detta är också min åsigt, men jag har åsyftat, att den skall öfvas vid armén som förr. Jag vill hemställa, huru vida det kan vara behöfligt, att denna beväring nu mer än förr på förhand öfvas på sjöbefästningarne, då vid krig alla värnepligtige, som äro å sjömanshus inskrifne, tillhöra flottan och skola der inställa sig. En värd talare sade att detta var nödvändigt, på det beväringen skulle kunna inhemta kännedom om artillerivapnet. Men jag tror för min del, att denna kännedom blifver ganska ytlig och således icke till någon verklig nytta.

*Angående
officers-
corpsets vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)*

Sedermera har en annan talare sagt, att det vore en stor fördel för officerscorpset att få den ifrågasatta tillökningen i personalen. Ja, det är ett mycket viktigt skäl, för så vidt man ser saken endast ur officerscorpsets synpunkt. Men jag vill erinra derom, att då denna fråga sist var före — jag tror att det var 1877 — svarade Riksdagen, att då någon utredning om sättet för sjöförsvarets ordnande ännu icke förelåg, så kunde Riksdagen icke bifalla förslaget. Det är således ingenting nytt, om Riksdagen äfven denna gång afslår Kongl. Maj:ts förslag. Och Riksdagen kan göra det på samma grund nu som sist, ty vi sväfa ännu i ovisshet om sättet för försvarets ordnande. 1882 års komité uttalade sin uppfattning, Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen 1883 gick i samma riktning, dock med någon förändring i afseende på sjömanscorpset, men nu kommer Kongl. Maj:t och fotar behöfligheten af en tillökning i officerspersonalen just på det skäl, att sjöbeväringen behöfver öfvas, och säger icke ett ord om obehöfligheten af det stora båtsmanshället. Under sådana förhållanden anser jag det alldeles icke vara obefogadt, om Riksdagen nu svarar Kongl. Maj:t på samma sätt som förra gången.

I detta anförande instämde Herr *Börjesson*.

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Jag begärde ordet för att rätta en missuppfattning af den näst föregående talaren, Herr A. P. Danielson.

Den värde talaren sade nämligen, att om Kongl. Maj:ts förevarande framställning bifölles, skulle detta komma att tynga på pensionsstaten. Han måtte föreställa sig, att hvarje officer, som öfverflyttas till permanenta reservstaten, skall stå kvar der till döddagar. Men så är icke förhållandet. Permanenta reservstatens officerare äro i likhet med officerarne på den aktiva staten skyldige att vid en bestämd ålder afgå. Nu upptager den aktiva staten 140 officerare. Den permanenta reservstaten består för närvarande af 25 officerare, ett antal, som småningom kommer att ökas till 35 eller flere i mån af uppkommande ledigheter på nya reservstaten och indragningsstaten, och alla dessa officerare äro underkastade samma skyldighet att afgå från tjensten, som om de stode på aktiv stat.

Hvad en talare på skånebänken nämnde om antalet officerare i den danska flottan torde visserligen vara riktigt, men han glömde att omtala, att den danska flottan förutom officerarne på den aktiva staten

Angående
officers-
corpsens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)

har ett obestämdt antal reservstatsofficerare, för närvarande minst 132, tror jag, hvilka också användas; och detta gör, att antalet officerare vid danska flottan i sjelfva verket är vida större än vid vår.

Herr Friherre Stackelberg: Jag tror icke att jag i mitt förra anförande yttrade, att sjöförsvarskomiténs samtliga ledamöter voro ense om den uppfattningen, att hur materieln än komme att gestalta sig, skulle behovet af officerare vara lika stort. Jag ville åtminstone endast säga, att det inom komitén *upplystes*, att den materiel, vi redan egde, kräfde lika många officerare som den, hvilken blifvit af komitén föreslagen. Huru vida den frågan af komitén afgjordes, vet jag emeller tid icke.

Inom sjöförsvarskomitén, som — jag begagnar tillfället att säga det — i allmänhet var särdeles enig, behöfde ju icke alla frågor, som bragtes på tal, blifva föremål för beslut.

Herr Abr. Rundbäck: Då jag läste denna punkt i betänkan- det och i Kongl. Maj:ts proposition, tyckte jag att den föreföll mig synnerligen enkel och från regeringens synpunkt billig. Ty hvad gäller egentligen denna fråga? Ingenting annat än att låta Kongl. Maj:t disponera ett redan beviljad anslag för att med detsamma i mån af afgang af äldre och otjenstbare officerare sätta till yngre kraf- ter vid flottan för att bättre kunna vårda denna nationens dyrbara egen- dom. Det må vara att det blir en liten tillökning i befäl, men det blir ingen tillökning i kostnaden. Jag kan således icke finna, att man härj kan åberopa sparsamhetsskäl, ty antaga vi Kongl. Maj:ts förslag, så ökas icke kostnaden med ett öre, och bifalla vi hvad reservanterna föreslagit, så minskas icke kostnaden med ett öre. Kan då sjelfva saken vara onödig? I det hänseendet synes mig Kongl. Maj:ts propo- sition hafva framställt så tydliga bevis för behovet, att man svärligen lär kunna bestrida detsamma.

Reservanterna hafva i sin reservation icke heller med ett enda ord bestridt detta, och hvad de nu muntligen anført har blifvit till- räckligt vederlagdt af andra talare, och desse senares skäl väga, en- ligt min uppfattning, fullt ut lika tungt som de förres. Mig förefaller således, som denna fråga borde kunde afgöras utan allt för mycket bråk, men reservanterna inom Stats-Utskottet hafva funnit för godt att så- som skäl för sitt afstyrkande framställa den fordran, att innan något vidtages för ordnandet af denna fråga, skall man hafva fram 1883 års förslag rörande sjöförsvaret, särskildt beträffande båtsmanscorpsen. Men, mine herrar, hvad innebär väl detta? Jo, i det sammanhang båtsmansinstitutionen står till indelningsverket, innebär en sådan for- dran ingenting mer och ingenting mindre, än att man vill hafva fram 1883 års organisationsförslag rörande så väl landt- som sjöförsvaret. Vi skulle då återigen befinna oss på samma ståndpunkt som 1883, då frågorna voro så sammankopplade, att den, som ansåg sig nödsakad att säga nej till ett af förslagen, dermed måste hafva anses afslagit jemväl de öfriga. Således, enligt reservanternas åsigt, skola vi hafva fram 1883 års förslag till ny härordning med dess värfvade stam och med

*Angående
officers-
corpsens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)*

dess för landet ruinerande kostnader, vi skola hafva ny värnepligtstag, ny garantilag, armébefälet ökad, sjöförsvaret ombildadt, grundskatterna och indelningsverket afskrifna, fördubblad bevilling på jordbruksfastighet m. m. m.; allt detta skola vi hafva, innan flottan kan få sitt behof af erforderligt antal officerare tillgodosedt. Jag torde icke behöfva erinra herrarne, att detta 1883 års förslag blef här i Kammaren ganska illa åtgånget, i Första Kammaren alldeles ihjälslaget, och att det sedermera af landets befolkning dömts till döden. Skola vi derföre vänta tills vi på en gång i alla dessa stora frågor kunna få fram ett förslag som tillfredsställer alla, då fruktar jag, att flottan får, liksom de fördömda, då de inträdde i den af Dante beskrifna afgrunden, för evigt taga afsked af hoppet.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Boström: Jag skall icke tillåta mig att, på samma sätt som den nästföregående talaren, göra denna lilla fråga till en storpolitisk. För min del vill jag gerna erkänna behofvet af ett ökad antal officerare för flottan; huruvida de böra vara placerade på en eller två stater, är en fråga, som jag icke nu skall inlåta mig på, utan vore benägen öfverlemnna till Kongl. Maj:ts afgörande. Men här är ett annat förhållande, hvarpå jag vill fästa uppmärksamheten. Som herrarne sett, är det ifrågasatt att af flottans officerare bilda en särskild minör-corps, genom att utbryta ett visst antal. Jag kan icke, förr än denna fråga blifvit afgjord, finna skäl att godkänna den föreslagna organisationen, ty det kan ej vara i sin ordning att i år vidtaga en ändring i organisationen, som kanske nästa år befinnes böra ändras. Det är vidare ifrågasatt, att det fasta minförsvaret skall skiljas från flottan och förläggas under landtförsvaret. Den frågan är ännu icke afgjord men torde om förslaget förverkligas i någon mån kunna inverka på behofvet af officerare för flottan. Under sådana förhållanden anser jag mig för närvarande böra rösta för bifall till reservanternas förslag.

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Jag ber om ursäkt, att jag ännu en gång tager till ordet i denna fråga, men jag föranledes dertill af den nästföregående talarens yttrande. Han sade nemligen, att det skulle vara fråga om att förlägga det fasta minförsvaret under armén eller förena det med landtförsvaret. Den uppgiften är helt och hållet gripen ur luften och jag vet alls icke hvarifrån han fått den. Den kommission, som haft sig uppdraget att utarbета förslag till ordnande af minförsvaret har icke heller haft något uttalande i den riktningen. Det är icke heller bestämdt, att de officerare, som möjligen komma att anställas uteslutande vid det fasta minförsvaret, derföre skola utbrytas från flottan; snarare är det antagligt, att de komma att der qvarstå samt behålla sin tur och avancera lika som flottans öfrige officerare. Det är blott härom jag velat upplysa.

Herr Carl Ifvarsson: Denna fråga har visserligen redan blifvit ganska grundligt diskuterad från olika synpunkter, men det torde dock icke

Angående
officers-
rpsens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)

vara ur vägen att derom yttra ännu några ord. Af de talare, som yttrat sig för bifall till Utskottets förslag, hafva några sagt, att det redan vore en gifven sak, att vi företrädesvis skulle lägga an på att utveckla vårt sjöförsvaret. Andra hafva ansett, att denna fråga borde kunna afgöras i och för sig oberoende af de öfriga försvarsfrågorna. Åter andra hafva ansett Kongl. Maj:ts och Utskottets förslag innebära en partiel förbättring som går i den rätta rigtningen och derföre böra antagas. Slutligen har en talare, på samma gång han ansåg, att antalet officerare vid flottan behöfde ökas, varnat för att man skulle komma in på de ruinerande kostnader, som han förmenade ett fullständigt försvarsorganisationsförslag skulle medföra.

Jag vill nu i någon mån söka bemöta hvar och en af de sålunda gjorda invändningarna. Jag får då till en början säga, att jag icke tror, att Riksdagen ännu blifvit ense om, att vi företrädesvis böra lägga an på sjöförsvarets stärkande; och således är det icke heller afgjort, om det blir landt- eller sjöförsvaret som, när en gång det blir fråga om att ordna försvaret i dess helhet, kommer att intaga främsta rummet. Beträffande särskildt sjöförsvaret, lär man väl icke kunna föreställa sig, att det här i Sverige kan blifva af så stort omfång, att vi derpå kunna bygga vårt hufvudsakliga försvar. I det fallet behöfver jag endast omnämna den under byggnad varande pansarbåten. Knappt hade anslag till densamma beviljats, förrän en ny, från den ursprungliga afvikande, konstruktion af fartyget måste användas; och redan nu innan fartyget är färdigt, talas det om att det icke är tidsenligt. Detta tyder väl på, att vår tids hvarandra oupphörligt aflösande uppfinningar göra det omöjligt för ett litet land att följa med och tillägna sig alla dessa förbättringar; och jag tror derföre att vi få inskränka oss till ett kustförsvaret. Då gäller frågan huruvida detta skall ordnas i sammanhang med landtförsvaret. Som emellertid denna fråga ännu är oafgjord lär det väl vara för tidigt att tala om det enighet i åsigterna råder derutinnan, att man företrädesvis bör lägga an på ett starkt sjöförsvaret.

Hvad åter angår påståendet att det nu föreliggande ärendet kan afgöras alldeles i och för sig, oberoende af andra frågor, så är det visst icke händelsen. Ty sattes det i fråga att öka officerscorpsen vid flottan, så måste väl också tillses, huru manskapet derstädes skall användas. Det har man alldeles icke klart för sig ännu. Hvad för öfrigt angår manskapet, d. v. s. båtsmansinstitutionen, så lär den väl vara utdömd, då, som vi alla veta, våra båtsmän ju icke anses vara de bästa sjömän, utan tvärtom bland de sämre.

Det har blifvit sagdt, att man går i en partiel, rätt rigtning genom att öka antalet officerare vid flottan. Ja, visserligen, om man dermed afser sträfvandet efter att få en så stor befälspersonal som möjligt, antagen och aflönad på stat. Men om detta är eftersträfvansvärdt i och för sig utan sammanhang med lösning af frågan om båtsmansväsendet och om sjöförsvarets ordnande i sin helhet, hvilket senare otvifvelaktigt måste ega rum samtidigt med organisationen af landtförsvaret, är en annan sak. Det förefaller mig således som om

den nu förevarande frågan icke kan afgöras oberoende af öfriga till försvarsväsendets ordnande i dess helhet hörande frågor.

*Angående
officers-
corpens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)*

I partiel, rätt riktning kan man ej heller säga att förslaget går, så vida dermed icke, såsom jag redan antydtt, afses att få så mycket befäl som möjligt vid flottan. I det fallet ber jag få påminna om de oupphörliga omorganisationer, hvarmed under senare tider experimenterats å flottan och dess personal. Först erinra vi oss alla de strider, som egde rum då det var fråga om att särskilja flottan i lilla flottan, den s. k. skärgårdsflottan, och stora flottan. Sedan detta väl en gång satts i verket, beslöts det att de begge flottorna skulle slås tillsammans igen. Under allt detta manövrerande med flottan, uppstodo emellertid flera nya stater, den gamla reservstaten, den nya och den permanenta reservstaten, oberäknadt pensionsstaten; och slutligen gick det derhän, att man pensionerade officerarne vid flottan efter mycket mindre lefnads- och tjänstår än som förut erfordrats. Allt detta går nog i rätt riktning, i fall det endast är fråga om att gynna herrar officerare och att tilldela dem löner och pensioner. Men är det fråga om ett ordnande på bästa sätt för landet i sin helhet, att åstadkomma ett kraftigt och på samma gång möjligast billigt försvar, då kan en fråga som denna icke vinna sin rigtiga lösning utan i sammanhang med försvarsväsendet i öfrigt. Det är med denna uppfattning, som jag måste göra en gensaga mot det här framlagda förslaget. Jag tror icke, att man icke blott får se på befälets bästa, men glömma hvad landet i dess helhet fordrar, glömma sjelfva organisationen af denna del af försvaret i dess helhet.

En talare har påstått att det blefve ruinerande för landet att på en gång ordna vårt försvarsväsende och varnade för att gå för långt i detta afseende. Den varningen tillerkänner jag all vikt. Men det är naturligt att, då man här vid lag besluter sig för ett definitivt ordnande, man måste taga hänsyn till landets förmåga att bära de kostnader, som blifva en följd, och söka nedbringa dessa så mycket som möjligt. Det är väl bekant huru som, då man gått sina motståndare till mötes och erbjudit dem ett långt starkare försvar än det vi ega och måhända mer betungande än landet kunde tåla, man likväl alltid fått uppbära klander för att hvad som bjudits varit för ringa. Då man nu emellertid sett huru de, som ifrigast ordat om den trängande nödvändigheten att omorganisera vårt försvar och hvilka i det fallet hittills aldrig kunnat få nog, ryggat tillbaka, är det ej att undra på att man ännu mer stärkes i sin åsigt, att de tills nu gått för långt i sina fordringar på detta område. Väl torde den allmänna meningen vara, att man icke får gå för långt här vid lag; men ingalunda råder därför någon likgiltighet hos folket för landets försvar. Man vill endast att kostnaderna icke måtte blifva för betungande och ruinerande för landet.

Denna fråga behöfver undergå en noggrann pröfning, på det vi må komma derhän att få ett på billiga och praktiskt nyttiga grunder fotadt förslag till dess lösning, så att man icke, glömmande sjelfva organisationen, endast har tillökning af befälet till mål. Det är hufvudsakligen från denna synpunkt, som jag betraktar saken, då jag i enlighet

Angående
officers-
corpsens vid
flottan till-
öfning.
(Forts.)

med reservationen förenar mig med dem, som yrka afslag å så väl Kongl. Maj:ts som Utskottets i ämnet gjorda framställning.

Häruti instämde Herrar *Björkman, Andersson* i Lysvik, *Jönsson* i Mårarp, *Magnusson, Olof Andersson, Jönsson* i Sandby, *Erickson* i Bjersby, *Andersson* i Himmelsby, *Eliasson* och *Månsson*.

Herr Boström yttrade: Jag yttrade i mitt förra anförande, att fråga vore att skilja det fasta minförsvaret från sjöförsvaret och herr Statsrådet och Chefen för Sjöförvarsdepartementet genmälde härpå, att denna min utsago helt och hållet vore gripen ur luften. För att visa att så icke är händelsen torde det tillåtas mig att läsa upp några ord ur bilagan till Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen angående sjöförsvaret, der herr Sjöministern säger: "På min derom gjorda framställning tillsatte Eders Kongl. Maj:t den 17 Maj sistlidet år en kommission, bestående af framstående målsmän för olika grenar af försvaret, hvilken kommission, hade till uppgift att inkomma med utredning angående — — —" den kostnad och den personal, särskildt från armén och särskildt från flottan, som för dessa minliniers så väl som nämnda skärgårds försvar i öfrigt erfordrades o. s. v."

Och vidare står det längre ned på samma sida: "om man bortser från de rent militära fordringar, som måste ställas på hvarje krigsman, kan man väl påstå, att *sjömannen* och *minören* (vid det fasta minförsvaret), hvarhelst de än stå på den militära gradskalan, hafva högst få beröringspunkter med hvarandra, hvarå såsom bevis kan anföras, att i flere länder såsom Amerika, England, Holland och, såsom jag tror, åtminstone delvis Ryssland, bestyret med det fasta minförsvaret öfverlemnats åt hären."

Jag hemställer till Kammaren, huruvida jag saknat skäl för mitt yttrande, då jag påstod att det förefans anledning tro, att det fasta minförsvaret skulle öfverlemnas till armén.

Jag yttrade också att det blifvit ifrågasatt, att af flottans officerare bilda en egen minör-corps, och jag vill nu tillägga, att nyligen en särskild komité blifvit tillsatt för afgifvande af utlåtande i denna och dithörande frågor. Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförvarsdepartementet bar häremot invändt, att det icke vore meningen att skilja dessa corps från hvarandra, utan att det *troligtvis* skulle gå så till att man från flottan skulle uttaga lämplig personal, som hade håg och fallenhet för minväsendet. I Kongl. statsverkspropositionen såges härom: "Då således egentligt sjömanskap för handhafvandet af det fasta minförsvaret är för minören lika litet behöfligt som specialkunskap i alla till detta försvar hörande detaljer är för sjömannen, skulle tvifvelsutän den öfning, som hittills ansetts böra vara densamma för dessa yrkesmän, blifva mera gagnande för dem, om den komme att för hvardera afse uteslutande hans speciella yrke, och om således för handhafvande af det fasta minförsvaret en särskild minörafdelning tillsattes", samt vidare: "önskvärdt hade derföre varit att redan nu kunna inkomma med förslag om bildande af en särskild minörafdelning."

Har jag äfven i denna del af mitt yttrande saknat skäl dertill? Jag vidhåller mitt yrkande.

*Angående
officers-
corpsens vid
flottan till-
ökning.
(Forts.)*

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Herr Boström har ganska riktigt läst upp hvad som står i Kongl. Maj:ts Proposition, men deremot icke rätt uppfattat densamma. Icke med ett ord antydes deruti, att det fasta minförsvaret skulle öfverlemnas åt hären. Den så kallade försvarskommissionen, hvilken anställde undersökningar i Stockholms skärgård, yttrar visserligen att öofvervinneliga svårigheter skulle möta att med den nuvarande personalen åstadkomma en särskild minörafdelning, men dermed är icke sagdt, att minförsvaret skulle öfverlemnas åt hären. Hvad särskildt beträffar officerarne, har man trots att de, som skulle komma att användas för det fasta minväsendet, dock borde fortfarande kvarstå i flottan, enär, om en särskild från flottan skild minörofficerscorps bildades, tillfällena till avancement för dess officerare skulle till följd af deras ringa antal blifva relativt få.

I statsverkspropositionen är yttradt — möjligen är det detta Herr Boström syftar på — att sjömannen och minören hafva högst få beröringspunkter med hvarandra, och att t. ex. i Amerika, England och Holland bestyret med det fasta minförsvaret öfverlemnats åt hären. Ja, det är sant, förhållandet är sådant i dessa länder, men deraf följer icke att förhållandet skulle blifva detsamma hos oss. Icke heller får man draga den slutsats, att emedan olika utbildning erfordras för minören och för sjömannen, derföre icke båda fortfarande kunna tillhöra sjöförsvaret.

Herr Danielson: Jag anhöll om ordet med anledning af Herr Sjöministerns yttrande att min uppfattning, att pensionsstaten vid flottan skulle ökas genom den föreslagna förändringen, vore oriktig. Jag tror dock att mitt yttrande har skäl för sig, ty i samma mån som den effektiva staten ökas, skall pensionsstaten också ökas. De officerare, som varit uppförda på permanent reservstat, vinna i allmänhet ingen befordran, utan stå kvar i sin gamla tjänstegrad, men öfverflyttas de på aktiv stat, blifva de naturligtvis också der befordrade. Ett större antal officerare skulle således då komma att afgå i högre lönegrad och sålunda äfven få högre pension.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de gjorda yrkandena gaf Herr Talmannen propositioner så väl på bifall till Utskottets hemställan som ock på afslag å densamma; och förklarade Herr Talmannen sig hafva funnit den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd, i anledning hvaraf en så lydande omröstningsproposition uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 2:dra punkten mom. a) af Utlåtandet N:o 11 a, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Stats-Utskottets förevarande hemställan.

Omröstningen, i vanlig ordning verkställd, utföll med 68 Ja mot 132 Nej; hvadan beslut fattats i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Mom. b., innefattande Utskottets hemställan, att det af Utskottet i mom. a) föreslagna medgifvande äfven måtte få afse innevarande år, blef i anledning af Kammarens rörande mom. a) fattade beslut jemväl af Kammaren afslaget.

Punkterna 3—5.

Biföllos.

Punkten 6.

Lades till handlingarne.

Punkterna 7—11.

Biföllos.

Punkten 12 mom. a).

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.*

Utskottet hemställde under detta moment, att ett af Kongl. Maj:t äskadt anslag, 190,600 kronor, till anskaffning af en första klassens minbåt, icke måtte af Riksdagen beviljas.

Herrar Grefve *G. Sparre*, *L. M. Nordenfelt*, *C. E. Casparsson*, Friherre *H. M. Palmstierna*, *K. O. Ljungqvist*, Grefve *E. C. A. Piper*, *J. Widén*, *F. F. Carlson* och *C. A. Bäckström* hade i afgifven reservation yrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Det enda skäl Utskottet anfört för sin afstyrkande hemställan under denna punkt har varit "de *betydliga* summor, som under de senare åren skulle hafva beviljats till anskaffande af fartygsmateriel och nu särskildt det återstående större belopp, som i år erfordrats för fullbordande af pansarbåten Svea." Jag skall något litet granska, huru det förhåller sig med uppgiften angående dessa betydliga summor. Relativt till de under åren 1879—1882 beviljade belopp, hvilka i verkligheten icke

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

utgjort ett enda öre, kunna nu i fråga varande summor visserligen anses betydliga, men tager man medeltalet för de under de senaste sju åren 1879—1885 anvisade anslagssummor, utgörande 525,886 kronor årligen och jemför dessa med de näst föregående 7 åren 1872—1878, då i medeltal årligen till fartygsmateriel anvisades 1,065,714 kronor, befinnes det att Riksdagen under sistnämnda år för ifrågavarande ändamål beviljat mera än dubbelt mot för åren 1879—1885. Om man återigen särskildt fäster sig vid anslaget till pansarbåten Svea, så kan visserligen den beräknade utgiften för i år, 1,218,000 kronor, anses vara stor, men den uppgår dock i allt fall icke ens till det af sjöförsvarskomitén beräknade medelbelopp af omkring 1,324,000 kronor årligen under 30 års tid. Nu har hittills för pansarbåten Svea i medeltal anvisats endast omkring 956,000 kronor årligen och således högst betydligt mindre, än komitén föreslagit i sitt program.

I fråga om minbåtarna har icke ens hälften af det belopp, 289,166 kronor, komiterade för anskaffning af sådana föreslagit i medeltal, blifvit beviljad.

Till fartygsmateriel har komitén föreslagit ett årligt anslag af 1,900,000 kronor, men hittills har dock intet år utgått ens närmelsevis denna summa. Under sådana förhållanden tror jag icke, att man kan med fog säga, att *betydliga summor* anvisats för i fråga varande ändamål. Jag frågar äfven huru under sådana förhållanden det kan vara möjligt att åstadkomma något sjöförsvär. Jag åtminstone ser ingen möjlighet dertill. De af regeringen framställda anspråk synas mig vara så måttliga för att icke säga små, att de verkligen icke tåla vid någon nedprutning och det synes mig att Kammaren borde bebjerta detta. Se vi t. ex. på vårt grannland Danmark, så finna vi att i detta land, med föga mer än hälften så stor budget som Sveriges, likväl till sjöförsvaret anvisas icke obetydligt större belopp än hos oss. Ordinarie anslaget till byggande af krigsfartyg uppgår nemligen der till 1,700,000 kronor om året, oberäknadt de extra anslag, som för samma ändamål beviljas.

Under sådana förhållanden är det möjligt att åstadkomma något för sjöförsvaret. Men med de små anslag, som hos oss äro härtill anvisade, låter det sig icke göra. Att det dessutom, såsom i Danmark, är af stor fördel att anslagen äro beviljade på ordinarie stat, är tydligt, emedan man då vet, huru mycket man kan bygga för, samt är i tillfälle att på förhand uppgöra planer för byggandet, ingå billigare kontrakt derom o. s. v., hvarigenom besparingar kunna åstadkommas, hvarpå såsom bevis kan anföras, att då fråga var om uppgörande af kontrakt om byggande af monitorer, begärdes 950,000 kronor för en, men 900,000 kronor för stycket, om tre bygdes, och en besparing kunde således göras på 150,000 kronor.

En annan stor fördel har Danmark deri, att der bestämmer krigsstyrelsen hvilken krigsmateriel skall anskaffas, under det att detta här beror af Riksdagens majoritet, åtminstone indirekt, enär den icke beviljar anslag till annan materiel, än som den anser böra anskaffas. Jag tror dock icke att riksdagsmajoriteten förstår denna sak lika väl som fackmännen.

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

Det har från olika delar af landet försports en önskan, att sjöförsvaret måtte stärkas, ja, till och med att vi måtte få ett verkligt starkt sjöförsvär, och jag tror att äfven inom denna Kammare icke så få röster höjts för denna sak och det till och med af flera bland de Utskottsledamöter, som nu motsatt sig det ifrågavarande lilla anslaget till en första klassens minbåt. Utan tillräckliga anslag torde Herrarne likväl inse, att det är alldeles omöjligt att kunna åstadkomma något i den vägen, och hvad beträffar den så mycket omtalade sjövinden, som skulle blåsa, har jag för min del ingen tro på densamma. Huru det i verkligheten förhåller sig dermed torde äfven snart visa sig vid den, som jag förmodar, blifvande voteringen angående nu ifrågavarande anslag.

För min del hemställer jag om bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Danielson: Man kan vara af olika uppfattning huruvida de summor, som under de senaste åren anslagits till fartygsmateriels anskaffande, äro betydliga eller ej, men hvad som i år är dertill anvisadt, särskildt för fullbordandet af pansarbåten Svea, är obestriddigen högst betydligt, och detta var orsaken, hvarför Utskottet ansåg att det kunde anstå med anskaffande af denna första klassens minbåt. Jag vill emellertid tro att, när pansarbåten Svea blir färdig, Riksdagen skall vara villig att anslå medel till minbåtens anskaffande, ty den tillhör, efter min uppfattning, det bästa slag af fartygsmateriel för vårt försvar, som vi kunna få. Då emellertid beloppet är högst betydligt och Riksdagen de föregående åren varit temligen ovillig att ingå på då gjorda framställningar om medels anslående till byggande af minbåtar af första klassen, befärade man inom Utskottet, att om man tillstyrkt anskaffande af såväl denna minbåt som äfven två af andra klassen, Riksdagen skulle tycka det vara för mycket och afslå begäran om anslagen till alla tre. För att göra en medling i detta fall, och då Kongl. Maj:t i sin proposition säger, att alla de minbåtar, som på senaste åren bygts, äro af den större certen, och då de mindre jemväl äro ganska dugliga och kunna lätt förflyttas rundt våra kuster samt äro billigare än de andra, och vi icke ega någon af det mindre slaget, fann Utskottet det vara skäl att anskaffa ett par sådana.

Jag vill icke tala om, huruvida den mycket beryktade sjövinden är klenare eller starkare nu än förr; men min uppfattning är, att om icke i år förelegat det stora anslaget till pansarbåten Svea, skulle Utskottet icke underlåtit att tillstyrka bifall jemväl till denna minbåt. Som det nu är, tror jag, att Herr Statsrådet icke bör finna i Utskottets förfarande någon ovilja mot de sträfvanden för en bättre fartygsmateriel, han i den Kongl. propositionen lagt i dagen, utan endast en önskan om ett uppskof för i år, på det att icke staten må blifva för ett år betungad med allt för stort anslag till fartygsmateriel. Åtminstone har detta varit min enskilda uppfattning, och jag yrkar därför för närvarande bifall till Utskottets förslag.

Herr Abr. Rundbäck: Då man i det hörn af Kammaren, der jag har min plats, alldeles kan "blåsa bort", har jag måst intaga platsen i talarestolen.

Herr Talman! Som jag för min del med hänsyn till landets läge bakom hafvet anser flottans betydelse vara mycket stor för vårt land, anser jag densamma eller rättare sjö- och kustförsvaret vara förtjent af uppmärksamhet och deltagande, om icke framom, så åtminstone vid sidan af landtförsvaret; och jag anser också, att representationen, såvidt på densamma ankommer, bör behjerta denna vigt och anvisa nödiga medel för sjöförsvarets förstärkande i mån af våra tillgångar. Jag anser, att hafvet, som omgifver oss och skiljer oss från våra grannar, utgör för oss en ovärderlig fördel å ena sidan, men en lika stor fara å den andra; en fördel, om vi veta, att riktigt försvara denna gränsfästning, men en fara, om vi utan vidare öfverlemna den åt våra grannar. Hvar och en kan lätt inse och finna fördelen, som är påtaglig, om vi betänka, huru fastlandets makter i Europa, som kanske gränsa 100-tals mil omedelbart till hvarandra, kunna föra sina arméer och massor af krigsutrustningsmateriel till gränsen af det fiendtliga landet samt öfverskrida densamma och tränga in på fiendens område. Skall fienden åter anfalla oss, kommer han icke längre än till sin egen gräns, der han måste inlasta hela sin utrustning för att komma öfver till oss. Dertill behöfves en ofantlig transportflotta förutom en mängd krigsfartyg för att skydda den samma. Det kostar honom betydliga pekuniära uppoffringar, som måste betydligt ökas i samma mån han har att vänta motstånd till sjös. Sedan han sålunda inlastat sin utrustning löper han vidare risken att lemna allt åt vind och våg, båda försåtliga makter, men denna risk mångdubblas, om till dessa naturmaktens faror läggas de, som motståndet från en fiende kan bereda. Jag är därför öfvertygad om att, derest vi hade ett bebyggande sjöförsvaret i mån af våra tillgångar, skulle detta mycket mer än diplomatiska underhandlingar verka derhän att afvärja krig och afväpna anfallsplaner mot oss; och, om det kommer till krig, är det tydligt att fiendens fara och risk mångdubblas i samma mån vi kunna oroas hans förbindelser med det egna landet och skaffa honom äfventyr vid våra kuster. I denna mening är hafvet en fördel för oss.

Men det kan tillika blifva en stor fara. Om vi tänka på, huru fastlandets makter anfalla hvarandra, så är det vanligt, att detta sker efter vissa stora linier och vägar. Det ena landet kan genom att befästa vissa ställen vid dessa vägar hindra anfallet eller bryta udden af det. Om vi åter lemna hafvet till fiendens disposition, lemna vi honom en öppen banad och bekvämlig väg till hvarenda punkt på våra öar och kuster. Han kan då anfalla oss hvar han behagar från Haparanda till Ystad och från Ystad till norska gränsen; hvar han behagar, kan han landsätta mindre truppafdelningar, och derigenom splittra våra krafter, oroas den allmänna säkerheten, och dölja sina planer, hvarefter han kan med sina transportmedel koncentrera sina krafter och landsätta dem på en punkt, som man minst väntat. Och är han ensam herre till sjös, behöfver han icke ens utsätta sig för att möta vår landtarmé; han kan genom att blockera våra kuster, för-

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

störa vår handel, beskjuta våra sjöstäder och slutligen sätta sig fast på våra öar, tvinga oss till hvilka fredsvilkor som helst.

Men jag förmodar, att de finnas inom Kammaren, som tro att det aldrig kan bli fråga om krig mellan oss och våra grannar. Då vill jag åtminstone framhålla en annan eventualitet, som vi sjelfva en gång upplefvat, och det är att andra makter kunna strida med hvar andra i Östersjön. I sådant fall är det säkert allas mening, att vi skola försöka erhålla neutralitet. Men vilja vi begagna fördelen af neutraliteten, så böra vi äfven hafva förmåga att skydda och upprätthålla densamma. Ty om fiendtliga stater kämpa med hvarandra till sjös och ett sjöslag uppstår, efter hvilket den ena måste retirera in på våra kuster, så har den segrande makten rättighet, enligt folkkrätten, att betrakta vårt land såsom fiendeland, derest vi icke kunna afväpna den, som går in på vårt område. Vi kunna derföre komma i förvecklingar, ja krig, utan eget förvällande, derföre att vi icke kunna skydda vår neutralitet och för detta skydd är ett starkt sjöförsvaret en väsentlig sak.

Jag skall också be att få erinra Kammaren om de kraftiga ord, hvarmed vår berömde landsman John Ericsson i ett telegram för två år sedan förordade sjöförsvaret. Han säger, att för Sverige med dess läge, med dess bildade officerscorps och ypperliga sjövana kustbefolkning, dess förträffliga jern och uppdrifna mekaniska verkstäder sjöförsvaret måste vara det första och naturligaste. Jag vill dertill tillägga, att sjöförsvaret kräfver den minsta lefvande kraften, och att vi således kunna förstärka detta utan att tvista om värnpligt med mera sådant, som hittills varit till hinder för landtförsvarets reformerande. Det är således af ren öfvertygelse liksom af fosterlandskänsla, som jag i min ringa mån uppträder till förmån för sjöförsvaret; och jag gör det så mycket hellre som jag tror, att nationen i allmänhet med nöje eller åtminstone icke med ovilja ser att något göres för att stärka detta försvar; och då vi alltid ansett att vi här stå på neutral mark, der de i sänja kunna mötas, som eljest tvista i afseende på landtförsvaret, är detta för mig ett ytterligare skäl att uppträda till förmån för sjöförsvaret.

Hvad nu den större minbåten beträffar, ber jag få uttala den åsigt jag har och som redan Herr Sjöministern framhållit, att vi äro betydligt efter i afseende på den flytande materielen och att vi böra godtgöra den långa och beklagliga försummelsen på detta område. Orsaken till denna försummelse tror jag ligga deri att vi, åtminstone så långt jag minnes tillbaka, alltid börjat med landtförsvaret, der man aldrig kunnat fordra nog stora uppoffringar, och under tiden har man skjutit undan frågan om sjöförsvaret, icke blott med likgiltighet, utan med synbar afundsjuka. Följden deraf är att vi i sistnämnda afseende stå betydligt efter och att det följaktligen är vår pligt, såvida vi erkänna sjöförsvarets betydelse, att godtgöra hvad vi försummat, nota bene om vi hafva tillgångar för ändamålet. Jag betonar särskildt detta: *om vi hafva tillgångar för ändamålet.* Jag anser nemligen att vi böra passa på och göra dessa nybyggnader just vid sådant tillfälle då vi hafva så godt om penningar i statskassan, att vi utan olägen-

het för nationen kunna använda medel för i fråga varande ändamål. Skulle det åter vara så, att vi icke kunna bygga fartyg med mindre än att behöfva pålägga nya skatter eller öka gamla skulle jag visst icke yttra mig till förmån för sådana byggnader. Det är endast när vi hafva penningar att disponera, som jag anser att vi böra använda dem för sådana ändamål, och det är så lyckligt med i fråga varande försvarsåtgärder, att vi kunna efter omständigheterna nedlägga arbeten derpå och återupptaga dem, allt efter råd och lägenhet. Om vi nu erkänna att vi behöfva ökad materiel, kan jag icke finna det vara med klok hushållning förenadt att skrinlägga penningarne och låta austå med arbetena. Jag kan häri icke se en akt af klok och om-tänksam sparsamhet. Vill man spara och hushålla, tror jag att man har mera tillfälle att göra det på en annan hufvudtitel, nemligen den, som rör landtförsvaret, och det har jag sett att vederbörande från Kammaren äfven fullkomligt behjertat. De hafva sannerligen på fjerde hufvudtiteln klippt både likt och olik, både rimligt och orimligt. Jag skall för min del gerna vara med och ställa mig på deras sida då det gäller det rimliga, men icke då det gäller det orimliga, ty jag anser att landets trygghet icke sväller ut i alldeles samma grad som utgifterna på fjerde hufvudtiteln svälla ut; deremot tror jag landets trygghet svälla ut i proportion af utgifterna på femte hufvudtiteln. När jag därför yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition i förevarande punkt är det i full öfvertygelse, att den ifrågavarande jembörelsevis lilla summan blir använd just der, hvarest hon skall göra mesta nyttan, det vill säga bäst bidraga att betrygga landets säkerhet; och långt ifrån att jag skulle tveka att bifalla anvisandet af denna summa, får jag säga, att jag skulle till och med vara beredd att bevilja mera, då vi nu hafva penningar. Ett annat år hafva vi det kanske icke.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Häruti instämde Herrar *Örwall, Wagenius, Roth, Hæggström, Hellgrén, Söderblom, Sundin, Petersson* i Hamra, *Wilh. Carlsson, Ekeborg* och *Persson* i Gärstad.

Herr Gustafsson yttrade: Att döma af de många instämman-dena i den föregående talarens anförande tyckes mig sjöviden blåsa ganska starkt. För min del får jag säga att min sparsamhet är den samma, vinden må blåsa från hvilket håll som helst, och därför yrkar jag bifall till Utskottets afstyrkande hemställan. Jag skall be att i korthet få angifva ännu några skäl därför. Jag hörde en gång af en talare från Karlskrona, till hvars yttrande man ovilkorligen måste sätta en stor tillit, att befälspersonalen bör stå i ett bestämdt för-hållande till den befintliga materielen, och då bör väl ock motsatsen gälla, så att om man icke eger en tillräcklig personal, så bör man icke öka materielen. Jag skall nu be att få påvisa att vi hafva ma-teriel i öfverflöd och att det således icke är skäl att skaffa oss flere minbåtar för att, så att säga, lägga dem på hyllan. Det finnes ju en minbåt som man ännu icke pröfvat och icke begagnat till det der-med afsedda ändamålet; jag menar det ryktbara fartyg, hvarom man

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)

talade så mycket förra året. Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet yttrade då, att detta minfartyg hade blifvit ytterligare fullkomnadt och blifvit en utmärkt båt genom de förändringar det undergått; det hade nemligen fått svängapparater och kunde utskicka projektiler både från stäfven och sidorna. Jag följde med uppmärksamhet denna båt under förliden sommar och då gjorde den många expeditioner, bland dem en som var ganska blodig, ehuru det egentligen blott voro harar som fingo bita i gräset. Vidare gjorde den en resa till Tyskland, dit den förde en prinsessa och så en expedition till Ryssland, dit den förde en prins. Man använde således dessa svängapparater endast på lustresor.

Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet har sagt, att om man beviljar större anslag på en gång, så kunna krigsfartyg erhållas billigare, enär man genom att beställa flere kan få billigare kontrakt. Han sade t. ex. att man fått monitorerna för 900,000 kronor stycket, derföre att man bestälde flere på en gång, i stället för att de annars skulle kostat 950,000 kronor. Men, mine Herrar, hade det icke varit bättre att anslå dessa 950,000 kronor endast en gång, så hade vi åtminstone fått blott *en* oduglig monitor i stället för tre?

En föregående talare yttrade något om en fiende, som skulle oroa den allmänna meningen. Jag tror att den allmänna meningen snarare oroas genom alltför stora anslag. Vidare får jag tillägga att budgeten, oaktadt Stats-Utskottet gjort ganska många afprutningar derå, nu uppdrifvits så högt att den år 1883 utgjorde på 5:e hufvudtiteln $6\frac{1}{2}$ million kronor och 1884 $7\frac{1}{2}$ million kronor; i fjor var den något mindre, men också då omkring $7\frac{1}{2}$ million kronor. För min del skulle jag icke vilja, annat än i yttersta nödfall, öfverskrida denna siffra.

Dessa äro hufvudskälen hvarför jag yrkar att detta anslag icke måtte beviljas.

Herr Hedin: En talare behagade nyss yttra att man under en lång tid har med synbar afund undanskjutit sjöförsvaret. Uppenbarligen syfta dessa hans ord på de ledamöter af Riksdagen, som hittills icke hafva låtit öfvertyga sig att sjöförsvaret skulle kunna träda i landförsvarets ställe eller någonsin få annat än en sekundär betydelse. Det påståendet, att vi skulle vilja afundsamt skjuta undan sjöförsvaret och icke tillgodose detta intresse, vill jag så väl å mina egna som å de med mig likatänkandes vägnar på det bestämdaste tillbakavisa. Men om så skulle vara att man under en följd af år icke sett sjöförsvaret till godo så som man möjligen bort och kunnat göra, så, Herr Talman, hvems är felet? Just deras, som vilja ställa upp sjöförsvaret såsom en rival mot landförsvaret och som vilja inbilla svenska folket att, om man då och då kastar några småsummer åt den 5:te hufvudtiteln, man skall slippa att, såsom orden föllo, "tvista om värnpligten", d. v. s. att man skall kunna draga sig undan skyldigheten och nödvändigheten att, alle man, personligen försvara sitt land. Denna s. k. sjövind, som blåst under några år, har icke varit någonting annat än ett munväder, afsedd att maskera nihilismen.

Och i denna nihilism, som säger nej till ett utveckladt landtförsvär, är den innersta meningen att vi skola bibehålla den indelta armén blott såsom ett gendarmeri för att uppehålla den inre ordningen.

För min del hyser jag lika stort intresse för sjöförsvaret som för landtförsvaret, hvadan jag med största glädje vill rösta för bifall till Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt samt anhåller, att Kammaren må göra detsamma.

Den talare, som förde ordet å Stats-Utskottets vägnar i början af debatten, har erkänt att det Kongl. förslaget afser en för våra förhållanden särdeles väl afpassad sjökrigsmateriel. Då så är och då statsverkets tillstånd är godt, så finnes ju ej något giltigt skäl för motstånd mot denna tillfälliga utgift — ty här är icke fråga om en permanent utgift.

Med anledning häraf och under åberopande af de skäl, som Chefen för Sjöförvarsdepartementet anfört, anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Med Herr Hedin instämde Herrar Friherre *Stackelberg*, *Fredenberg*, *Toll*, *Grafström*, *Key* och *Smith*.

Vidare anförde:

Herr Wieselgren: Det torde vara Kammaren temligen klart, att den mycket omtalade sjövinden har en rätt irreguliär gång i Kammarerna. Den blåste der borta i hörnet så starkt, att den förmådde drifva en talare derifrån ända fram till talarestolen: Den röjde sig som en liten kultje vid ölandsbänken — hvilket jag dömer deraf att talaren å densamma väl sade sig icke vilja gifva anslaget i år, men deremot skulle ge det nästa år. Att den blåste äfven öfver bänken bakom talarestolen, bevisades af Herr Hedins anförande; men den domnade alldeles bort, innan den kom till väggen, ty hvad vi från platsen der borta fingo höra vittnade, att icke det minsta spår der fans kvar af den.

Jag tror icke att vi behöfva göra denna fråga större än den verkligen är; jag säger i afseende på denna punkt detsamma, som jag yttrat i afseende på en föregående. För att bestämma huruvida vi vilja gifva ett anslag till en första klassens minbåt eller icke, behöfva vi icke inlåta oss på frågan, huruvida landtförsvaret bör betraktas såsom det *primära* eller *sekundära* försvaret. Men eftersom denna fråga blifvit bragt på tal, så vill jag öppet bekänna, att jag öfverensstämmer i det stycket med den siste talaren och anser, att landtförsvaret måste för ett land sådant som vårt hafva en primär betydelse. Men vare sig man betraktar sjöförsvaret såsom det primära och landtförsvaret så som det sekundära eller tvärt om, så finner jag deruti intet skäl att låta denna omständighet afgöra ett votum i förevarande punkt.

Den ärade talaren på ölandsbänken har förklaradt, att han ville vara med om att gifva detta anslag nästa år och antydde, att kamraterna i Stats-Utskottet skulle hysa samma åsigt. Jag kan icke förstå detta räsönemang. Om det vore så stäldt med statsverkets tillgångar i år, att de icke medgäfvé ifrågavarande utgift, utan att derige-

Angående anslag till anskaffning af en första klassens minbåt.
(Forts.)

Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)

nom balans åstadkommes, så kunde det ju vara skäl för ett dylikt tillvägagående, men så är ju icke förhållandet. Statens tillgångar äro ganska goda; vi kunna lemna detta anslag utan att på minsta vis bringa folket i harnesk eller anstifta andra olyckor. Då vi från olika håll — jag ber den ärade talaren på stockholmsbänken der borta vid väggen ursäktas, att jag alldeles lemna honom ur räkningen — tyckas vara af den uppfattning, att en första klassens minbåt bör anskaffas, samt då jag icke hört något skäl förebringas, som visat att vi icke hafva råd att göra detta nu, anser jag för min del att vi böra följa det gamla visa ordstäfvet: "Hvad du kan göra i dag, uppskjut icke det till morgondagen"; och med tillämpande af satsen på förevarande fall yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herrar *Granolund, Hammarberg, Arwidsson, Blomberg, Arhusian-der, Sjöcrona, Helander, Östling, Friherre Tersmeden, Wallberg, Trybom, Boström* och *Schenström* instämde med Herr Wieselgren.

Herr Magnus Jonsson: Jag anhåller att med några ord få besvara Chefens för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet yttrande.

Jag är honom mycket tacksam för det han beaktat de uttalanden, som landets folk under nästförlidet år haft rörande sjöförsvaret. Men ber få erinra derom att detta folk å folkmötena äfven uttalat en annan åsigt jemte den nyssnämnda, nemligen att man bör bygga landets försvar på annat än blott sjöförsvaret; den åsigten har der lika allmänt uttalats, att det är nödvändigt att åstadkomma en billig jemning och rättvisare fördelning af skatteförhållandena, genom att aflyfta de bördor, som roteringsväsendet lägger på befolkningen. Men eget nog hafva vederbörande ej velat lyssna på det örat. Man kan invända att regeringen lyssnat till dessa önskingar, då hon föreslagit 30 procent afskrifning af grundskatter och indelningsverk. Men jag vågar påstå, att regeringen härigenom endast inlåtit sig på ett köpslagande, genom hvilket hon sjelf tänkt sig få lejonparten, ett köpslagande som ovilkorligen skulle drabba den roterande tyngre än hitintills. Detta är åtminstone min öfvertygelse, ehuru det visserligen är något som vi framdeles kunna talas vid om.

Jag skall bedja att få påminna Herrarne om den nyss afgjorda tredje punkten, hvori Kongl. Maj:ts regering äskat medel till 50 procent högre dagaflöning för de officerare, som skulle föra dessa minbåtar. Härvid synes man böra beakta, huruvida dessa minbåtar, både de gamla och de föreslagna, skulle bemannas med endast befäl. Jag tror svaret härpå blir nej. Skall man bemanna dem med roterade båtsmän, så borde de väl också tillförsäkras högre aflöning, innan de gifva sig ut på dessa båtar. Men i detta afseende har regeringen icke tillstyrkt och begärt något. De roteringsskyldige blifva annars ännu mera beskattade, då det är farligt att vara med på dessa minbåtar; båtsmännen böra hafva ersättning härför, vare sig i form af högre aflöning eller på annat sätt. Som det nu är, får manskapet å dessa minbåtar riskera sitt lif utan två öres ersättning utöfver den aftalade legan. Ser man saken ur denna synpunkt, torde man således finna,

att icke endast befälet bör ses tillgodo, utan man måste äfven laga, att icke båtsmannen och de roteringsskyldige betungas utan ersättning; ty annars blefve detta ett köpslagande, som skulle föra oss i en ännu sämre belägenhet än den nuvarande.

Jag skall icke längre upptaga Kammarens tid, utan anhåller endast om bifall till Stats-Utskottets afstyrkande hemställan.

Herr Svensson i Lösen: Jag har alltid haft den uppfattning och hyser den fortfarande, att sjöförsvaret hos oss bör tillgodoses i den mån våra tillgångar sådant medgifva och så godt vi kunna, och det är därför jag härmed vill gifva tillkänna, att jag kommer att rösta för den här föreslagna minbåten. Jag anser nemligen att vi med de tillgångar, som för närvarande finnas i statskassan, kunna i år bevilja det begärda anslaget för detta ändamål. Jag vill icke inlåta mig på landt- och sjöförsvarets inbördes företräden, emedan jag anser att vi icke nu böra tvista derom. Här föreligger i min tanke en fullkomligt fristående fråga, nemligen den om beviljande af ett anslag till förstärkning af vår flottas materiel, och ett sådant anslag kunna vi väl bevilja utan hänsyn till det ena eller andra försvarssystemets företräden.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts föreliggande proposition.

I detta anförande instämde Herrar *Jansson* i Karlshed och *Unger*.

Herr And. Persson: Att den mycket omordade sjövinden skulle blåsa starkt åtminstone inom Andra Kammaren, derom fans intet tvivel. Det uttalades snart sagdt under hela förliden sommar och äfven under denna vinter, att vårt försvar hufvudsakligen borde ordnas på sjöförsvarets grund. I likhet med Herr Hedin kan jag dock icke erkänna, att dessa uttalanden utgått från andra afsigter än att tillbakahålla lösningen af de stora frågorna, och detta vill jag icke vara med om. Om tvisten angående försvarets framtida ordnande nu kommit på tal, så härrör detta icke från vår sida, utan från den förste talaren, hvilken förklarade, att vinden blåste så hårdt i det hörn der han satt, att han nödgades flytta sig till centrum af Kammaren.

Man har sagt, att det finnes intet rimligt skäl för att afslå denna proposition, men att vi deremot då kunde undvika att riskera att fienden anfölle våra kuster från Ystad till Haparanda. Men jag hemställer om någon af Eder tror, att vi med våra begränsade tillgångar skulle kunna göra så stora uppoffringar, att vi på den vägen kunde trygga oss mot ett fiendtligt anfall. Ett giltigt skäl för afslag å ifrågasvarande framställning anser jag deremot vara framhållet af den förste talaren, då han sade, att de stora anslag, som Stats-Utskottet tillstyrkt under Femte hufvudtiteln, gjorde att man med mera varsamhet borde gå tillväga, och denna varsamhet berättigas än mer, om ock indirekt, af den omständigheten, att det pansarfartyg, till hvars byggande Riksdagen för två år sedan beviljade medel, redan under byggnadstiden behöft undergå åtskilliga förändringar. Jag undrar, om man icke borde vinna ännu någon tids erfarenhet om, huruvida man icke kanske redan innan nästa år behöfde vidtaga förändringar i afseende å

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)

konstruktionen äfven af ifrågakvarande minbåt. Naturligtvis kan jag i detta fall icke uttala mig med visshet, men med kändedom om hvad som förekommit i afseende på pansarbåten och monitorerna på den tid de byggdes, finner jag ett sådant antagande icke vara orimligt.

Jag tror således, att man utan olägenhet kan vänta med detta anslag; och detta har äfven utgjort skäl för mig att vara med om Stats-Utskottets förslag, till hvilket jag således yrkar bifall.

Med Herr And. Persson instämde Herrar *Björleman* och *Pettersson* i Eksebo.

Herr Grefve Sparre: Jag har med tystnad åhört det föredrag, hvarmed denna diskussion af talaran på ölandsbänken börjades. Jag fann det nemligen ganska naturligt, att betänkligheter kunde uppstå i fråga om de större utgifter, som afse anslag till byggande af fartyg, så att den sparsamme icke vill vara med om att bifalla mera än *det ena*, men reservera *det andra* till kommande tider. Men tvenne andra talares uppträdande har för mig, så att säga, helt och hållet förändrat scenen. Den förste af desse talare frambar till Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet sin tacksamhet derför, att regeringen lyssnat till folkopinionen, och han nämnde att detta lyssnande skett, så vidt att regeringen föreslagit en afskrifning af 30 procent å grundskatter och indelningsverk. Men han talade äfven — jag förstod icke fullt hvad han menade — om en *köpslagan*. Regeringen måste väl vara befogad att göra de framställningar om landförsvarets stärkande, som den kan finna behöfliga. Om den ärade talaren yttrade — jag hörde det nemligen ej fullständigt — att på folkmötena i allmänhet påyrkats *indelningsverkets upphörande*, så säger jag, att detta är osanning. Tvärt om har man i allmänhet på dessa möten förordat *indelningsverkets bibehållande*, och den värde talaren må icke komma och förelägga oss något som icke är sant.

Jag öfvergår nu till den senare talarens yttrande. Han sade att det icke vore rätt bra det här, ty man borde inkomma med frågan i sin helhet, och ett bifall till det föreliggande förslaget skulle bidraga att uppskjuta lösningen af frågan i sin helhet. Men vi hafva ju icke kunnat komma öfverens om ordnandet af frågan i sin helhet; och vid sådant förhållande föreslår Kongl. Maj:t partiella förbättringar. Skola vi väl då, intilldess vi kunna komma öfverens om ordnande af frågan i sin helhet, uppskjuta alla förbättringar? Skola vi intilldess intet göra? Är det den siste talarens åsigt, så hoppas jag att denna åsigt icke delas af Kammaren.

Jag vill sluta med hvad jag började. Jag förstår mycket väl Utskottets sparsamhetsskäl och i dem skulle mången kunna instämma, men jag anser för min del att den här ifrågakvarande summan icke är större, än att man kan våga att bevilja den.

Emot de yttranden rörande indelningsverket, som framkommit här i dag, ber jag derjemte att få inlägga den gensaga, att jag anser dem icke öfverensstämmande med allmänna meningen.

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

Herr Nils Petersson: Det har talats om att här blåsa inom Kammaren olika vindar, och det må vara sant, ty när vi hafva femte hufvudtiteln till behandling, blåser det sjöluft och när den fjerde behandlas landluft. Emellertid hafva vi vunnit den erfarenheten, att desse vindar draga bort från nationen millioner kronor, hvilka bättre skulle kunna användas. Nu säger man, att vi böra grunda landets försvar på sjöförsvaret, men när fjerde hufvudtiteln kommer före, då hjälper oss sjöförsvaret icke längre, oaktadt vi deråt anslagit emellan 7 och 8 millioner kronor. Dessa anser man då för bortkastade penningar, och påstår att landtförsvaret måste upphjelpas, samt snärjer på detta sätt till sig några millioner kronor. Huru länge skall väl landet stå ut med en sådan hushållning? Man säger väl att i statskassan finnas penningar och att vi böra använda dessa. Men en god hushållare betalar, innan han gör öfverflödiga utgifter, först sina skulder, och jag tror att svenska nationen bör göra på samma sätt och åtminstone i främsta rummet betala sina *hedersskulder*. Man påstår, att vissa af dessa minbåtar böra byggas samtidigt, men jag anser detta alldeles icke vara nödvändigt, utan snarare att ett uppskof vore en välgerning, emedan nya uppfinningar ofta göra förändringar i konstruktion m. m. nödvändiga. Jag tror icke att det kan vara allvarligt menadt att, då nationen redan till sjöförsvaret årligen lemnar nära 2 millioner på extra och omkring 6 millioner kronor på ordinarie stat, vilja klandra henne, därför att hon icke i fredstid gör än större oppoffringar för detsamma.

De af mig nu anförda skäl föranleda mitt yrkande om afslag på det här begärda anslaget.

Herrar *Magnusson* och *Jak. Erikson* instämde i detta anförande.

Herr Boström yttrade: Jag har genom att instämma med Herr Wieselgren visserligen uttalat min uppfattning i denna fråga, men jag begärde ordet med anledning af Herr Anders Perssons i Mörarp yttrande att ingen menuiska kunde tro, att vi kunde försvara vår stora kuststräcka och att det var för honom ett skäl att instämma i det afstyrkande yrkandet. Jag delar Herr Hedins uppfattning, att vårt försvar måste hufvudsakligen baseras på armén; men jag tror att flottan dock måste i försvaret ingå som en icke oväsentlig faktor, och att den faktorn icke är tillräckligt tillgodosedd. Men visserligen är då af nöden att vi anskaffa fartyg, ty göra vi ej det, lär det nog blifva omöjligt försvara kusterna.

Herr Anders Persson anförde vidare, att det beviljats anslag till ett större fartyg och att, redan innan fartyget hunnit färdigbyggas, man måst vidtaga förändringar i de ursprungliga ritningarna. Ja, det är ju helt och hållet i sin ordning.

Har man under den tid, fartyget bygges, funnit på några nya förbättringar, så påstår jag att myndigheterna haft skyldighet att iakttaga dessa förbättringar och gjort sig skyldige till en synnerligen grof försummelse, om de icke iakttagit dem, så att icke kan deri ligga

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

något skäl för afslag. Jag kan förstå, om man kommer fram med en sådan anmärkning, när det gäller ett fartyg på tre millioner, ty det är en stor summa, men förhållandet är ett helt annat med dessa små minbåtar, hvilkas värde är så obetydligt, att man med dem alltid borde kunna följa med vapnets utveckling, så att, om man också hade några föräldrade, de flesta dock alltid borde vara af bästa beskaffenhet. Jag önskade därför att man årligen måtte bygga ju flere desto hellre.

Man har velat göra af denna sak en storpolitisk fråga. Hvarför man af hvarje obetydlig liten fråga skall söka göra en dylik, kan jag icke förstå. Vi hafva nog anledning till söndring i alla fall; låtom oss då i dessa saker slippa de stora striderna. Vi hafva ett öfverskott på många millioner. Kan det då vara skäl att pruta på en så liten summa som 190,000 kronor. Jag anhåller om bifall till propositionen.

Med Herr Boström förenade sig Herrar *Östling, Rydin, Sandwall, Ekdahl, Thomasson* och Friherre *Nordenskiöld*.

Herr Magnus Jonsson: Jag begärde ordet med anledning deraf att en ärad talare på ämålsbänken lade ord i min mun, som jag icke sagt. Han sade att jag skulle sagt, att folkmöten uttalat sig för upphörande af indelningsverket. Det har jag aldrig sagt, utan jag sade att Chefen för Sjöförvarsdepartementet har fäst mycken vikt vid uttalanden från den ena sidan, men glömt alldeles att fästa någon vikt vid uttalandena från andra sidan, nemligen att kostnaden för försvaret skulle utgå efter den förmåga, hvar och en har att bära bördan.

Jag har aldrig sagt att man uttalat sig på folkmöten på annat sätt. Men eftersom jag fått ordet och på tal om folkmöten skall jag erinra så väl den högt ärade talaren som den högt ärade regeringen om ett förhållande, som gjort att dessa folkmöten kunnat komma till de beslut, som af dem fattats. Man vet att det finnes folkskoleinspektörer, som äro aflönade på stat med ganska stora aflöningsbelopp, och man har sett att i de flesta fall hafva desse passat på tillfället att vara närvarande vid folkmöten. Och med den gamla riksdagsmannavana de förvärfvat hafva de dels missledt, dels vilseledt folket. Det är därför icke att undra på, att besluten blifvit sådana de blifvit. Jag beklagar icke att så skett och jag skall heller icke beklaga, att man fäster vikt vid uttalanden, som gå ut på att försvaret skall byggas på indelningsverkets grund, om man nemligen också fäster vikt vid uttalanden om att kostnaderna skola fördelas efter som hvar och en mäktar att bära denne, ehuru jag nemligen för min del icke kan tro, att man kan bygga ett försvar på den grunden.

Efter det nu är så mycket tal om den större minbåten, så vill jag fästa uppmärksamheten vid det förhållandet, att vi ju tillstyrkt och beviljat 1,218,000 kronor till en pansarbåt. Och vidare har Utskottet tillstyrkt, att det skulle byggas 2 andra klassens minbåtar för 174,000 kronor. Det är icke så små summor, att vi icke kunna tåla tiden litet, för att få se huru dessa båtar komma att te sig och huru

vida det kan påfinnas någon ny modell, innan de blifva färdiga, eller huru regeringen vill bemanna dessa båtar, om det skall ske med beväring eller med officerare. Jag tror att det är en sak, som vi böra tänka på i denna Kammare; jag för min del vill åtminstone icke vara med om att lemna ett stort belopp och bygga en större minbåt, innan vi få se eller höra, huru de mindre taga sig ut.

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

Herr Sven Andreasson: Jag hör visserligen till dem, hvilkas åsigt är att bevilja rundliga anslag till kustförsvaret, emedan jag tror och är öfvertygad om att det spelar en stor roll i hela landets försvar. Det kan likväl finnas omständigheter, som göra att man icke vill medgifva allt, som begäres. Jag tror att Stats-Utskottet varit så liberalt vid beviljande af anslagen på 5:te hufvudtiteln, att man icke har det ringaste skäl att klaga deröfver.

En talare på göteborgsbänken sade, att man icke bör uppskjuta till ett annat år att bevilja det nu begärda anslaget, i synnerhet då man har tillgång på penningar. Det är sant att man icke bör uppskjuta det som är nödvändigt; men man bör också se till, att man icke gör någonting som kan uppskjutas. Herrarne veta alla, att det ofta beviljas anslag till fartygsbyggnader och kontrakter derom uppgöras, men fartygen hafva visat sig odugliga, ja, rent af kassabla, innan de blifvit färdiga. Vi hafva visserligen god tillgång på penningar i statskassan, men tillgången derpå i kommunerna är icke så synnerligen stor. Vidare anser jag det icke lämpligt, att man vid dessa fartygsbyggnader använder en stor mängd arbetare för att forcera byggandet, hvilka sedermera icke kunna uppehållas utan måste afskedas.

Då vi till pansarbåten Svea beviljat 1,218,000 och äfven gifvit anslag till 2 mindre båtar, så tror jag, att man utan fara kan dröja med hvad Kongl. Maj:t nu begär.

En talare på elfsborgsbänken har sagt, att vi vilja ingenting göra. Ett sådant tal anser jag orättvist. Det har beviljats så stora anslag under denna hufvudtitel, att ingen, icke ens Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet, har skäl att klaga.

För min del vill jag visst icke sätta mig emot ett anslag, då jag anser det vara nödvändigt och nyttigt, och tror att vi böra mera än hittills lägga an på sjöförsvarets ordnande och förstärkande.

Jag anhåller emellertid på anförda skäl nu om bifall till Utskottets afstyrkande hemställan.

Häruti instämde Herr *P. Pehrsson* i Norrsund.

Härefter anförde

Herr Thermanius: Jag har icke begärt ordet för att lägga något nytt till hvarken den ena eller den andra uppfattningen af denna fråga, utan endast för att yttra några ord rörande en principfråga, som nu kommit på tal.

Man har sagt, att därför att vi i år hafva god tillgång i statskassan, skulle man bevilja det ifrågavarande anslaget. Om en utgift

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

är *nödvändig*, så bör man väl se till att man för densamma bereder en utväg, tillgångarne må vara hurudana som helst, och göra de uppoffringar, som föra till det åsyftade ändamålet. Men om man är oviss huru vida en utgift är *nödvändig* eller icke, då bör man väl icke, *derför att det finnes tillgång på penningar*, utanordna en sådan utgift. Det finnes då, enligt min tanke, en annan utväg för penningarnes användning, som är bättre och hvilken under eftermiddagens diskussion nog kommer att här framhållas, nemligen sparsamhetens, som jag ber att för sådan händelse få rekommendera till det bästa.

Herr Abr. Rundbäck: Jag lägar ogera begära ordet för att tillbakavisa personliga angrepp, då de äro sådana att de kunna smältas, men då Herr Magnus Jonsson tillät sig sådana utfall, som han gjort, och då dessa äro fullkomligt grundfalska, så är jag tvungen, så väl för min egen som för Kammarens värdighets skull, att tillbakavisa dessa anfall.

Sedan år 1870, då jag blef riksdagsman, har jag icke varit med om flera än två folkmöten, det ena 1875 och det andra 1882. Under tiden från 1883 tills nu har jag aldrig med min fot varit på något folkmöte och således icke kunnat yttra mig på ett sådant möte och ännu mindre vilseleda någon. Det är sålunda för att begagna ett uttryck af Grefve Sparre en osanning, som den värde talaren nu framkommit med.

Herr Björkman: Det var med anledning af ett yttrande utaf Grefve Sparre som jag begärde ordet. Han sade bland annat: skola vi vara utan försvar, tills de stora frågorna blifvit lösta? Jag är ledsn att få höra sådant af en så erfaren man som han. Och han tycktes också känna sig nedslagen af detta sitt yttrande. Han, som varit med om att att bevilja den ena millionen efter den andra för så väl landtsom sjöförsvaret, säger nu på gamla dagar att vi äro utan försvar. Hvad skall befolkningen i landsorten säga om ett sådant yttrande? Det är väl icke så illa, som han påstår, och jag vore frestad att med Herr Abraham Rundbäck säga: åter en ny osanning!

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Danielson: Jag har begärt ordet endast för att nämna, att Stats-Utskottet i allmänhet varit mycket välvilligt stämtdt mot sjöförsvaret. Detta framgår bland annat deraf, att om man sammanräknar kostnaden för de tvenne nya minbåtarna med anslaget till pansarbåten Svea, så uppgår det af Utskottet tillstyrkta extra nybyggnadsanslaget till nära 1,400,000 kronor. Läger man härtill det ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, 1,078,000 kronor, så bör man verkligen erkänna, att anslaget i sin helhet, som sammanlagdt kommer att utgöra nära 2,500,000 kronor, icke är någon obetydlighet utan tvärt om. Men just häri ligger ett skäl att gå varsamt tillväga och icke anslå alltför mycket på en gång. Vill man ytterligare anslå nu ifrågavarande 190,000 kronor, så skall jag för min del icke sörja deröfver; men jag kan dock icke underlåta att tro, det ett dy-

likt steg vore mindre nyttigt för sjöförsvaret sjelft. Ty hvad skulle under sådana förhållanden inträffa nästa år? Måne det är troligt, att om Kongl. Maj:t då begär ett lika stort anslag som nu till dylika minbåtar, eller till en ny pansarbåt, Riksdagen då skall bevilja det? Sedan man upphört med byggandet af den nya stora pansarbåten, kan Kongl. Maj:t deremot gerna komma fram med en begäran om samma anslagssiffra, som Riksdagen nu beviljat, eller nära 1,400,000 kronor, för att dermed bygga sju eller åtminstone sex sådana minbåtar, som nu äro i fråga. Genom att nu bevilja allt, som Kongl. Maj:t för ändamålet begärt, anser jag deremot stora ojemnheter kunna komma att uppstå. Klokheten bjuder, synes mig, att hålla sig vid en siffra, som man sedan kan få bibehålla, synnerligast som det icke kan vara förenadt med någon fara att för denna gång uppskjuta med byggande af denna minbåt.

Hela frågan gäller visserligen en obetydlighet, men jag anser det vara nödvändigt att hålla fast vid en bestämd princip.

Herr *Larsson* i Löa instämde med Herr Danielson.

Herr Grefve Sparre: Med anledning af Herr Björkmans yttrande vill jag upplysa att jag aldrig sagt, det vi stå utan allt försvar. Med anledning af Herr Anders Perssons i Mörarp yttrande, att detta skulle vara ett sätt att undanskjuta de stora frågorna, har jag sagt att man icke, därför att de stora frågorna blefvo undanskjutna vid sista riksdagen, nu borde göra ingenting.

Jag började mitt förra anförande med att säga, att jag mycket väl förstod skälen till den sparsamhet, Utskottet iakttagit, och att jag äfven funne dessa skäl vara giltiga. I likhet med Herr Danielson finner äfven jag det vara klokt att handla så som Utskottet föreslagit och icke gå allt för brådstörtadt tillväga. Jag afsåg med mina ord blott att inlägga en gensaga mot detta sätt att undanskjuta hvarje fråga om stärkandet af försvaret under föregifvande, att man bör spara dermed, till dess man kommit öfverens om frågans lösning i dess helhet.

Herr Magn. Jonsson: Jag har blifvit nödgad att än en gång begära ordet för att inlägga en gensaga mot Herr Abraham Rundbäcks yttrande beträffande mitt påstående, att en af staten afönad folkskoleinspektör rest omkring och agiterat på folkmötena. Jag sjelf har icke varit närvarande vid eller sett honom på något sådant möte; men jag har läst i flera tidningar, att ett sådant förhållande, som jag nämnt, verkligen passerat med flere folkskoleinspektörer; att han varit en bland dem har jag ej sagt, men det måste väl hafva varit förhållandet, eftersom han känt sig träffad af mitt yttrande; men det rår jag icke för. Det påstås, att han varit med om och tagit en verksam del i de folkmöten, som höllos under sommaren förlidet år; men om han varit närvarande vid dem och dikterat deras beslut, vet jag icke.

Af tidningarna har jag emellertid som sagdt inhämtat, att detta varit förhållandet med åtskillige folkskoleinspektörer.

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

Herr Abr. Rundbäck: Det är fullkomligt grundlöst, att jag varit närvarande vid något folkmöte eller ens rest i närheten af något ställe, vid något tillfälle, då ett sådant möte der hållits. Herr Magnus Jonsson har ej heller någon rätt att på ett advocerande sätt förklara sina ord derhän, att hans mening varit att andra folkskoleinspektörer än jag skulle hafva uppträdt vid folkmöterna; ty att han med sina ord syftade på mig var ju alldeles tydligt, då han talade om inspektörernas riksdagsmannavana. Jag kan sanningsenligt försäkra, att hvad han här insinuerat, är en ren osanning; jag trotsar honom att i någon enda tidning efter år 1882 hafva sett uppgifvet, att jag varit närvarande vid något folkmöte.

Herr Jöns Rundbäck: Är detta en diskussion i den sak, som nu föreligger? Jag hemställer till Stats-Utskottets ledamöter att afgöra detta. Hvad har Herr Magnus Jonsson att göra med, om folkskoleinspektörer resa på folkmöten eller icke? Lika litet hör det hit att inblanda denna fråga med indelningsverket och värnpligten. Jag för min del protesterar mot ett dylikt sätt att diskutera. Det är icke heller Stats-Utskottets ledamöter, som *bevilja* anslag, nej, mine Herrar! ännu är det Riksdagen, som beviljar dem, och Stats-Utskottet har endast att till- eller afstyrka. Det är svenska Riksdagen, som beskattar det svenska folket och bestämmer anslagen.

Hvad beträffar sjelfva saken, ber jag få erinra Herrarne, att då sjöförsvarskomitén var tillsammans och uppgjorde sitt arbete, som ju allmänt erkändes vara godt, så voro alla öfverens, utan någon reservation, derom, att vi skulle skaffa oss en flotta, som skulle bestå af 30 minbåtar och 3 pansarbåtar. Nu hafva vi några minbåtar; och om man anskaffar ett par, tre sådana hvarje år, så går det dock åt omkring tio år innan vi få denna lilla flotta. Under sådana förhållanden hemställer jag, om man icke redan i år, då det finnes öfverskott i statskassan, bör göra något i den riktningen. Att upphöra just nu med nybyggnaderna för flottan, nu då det finnes tillgångar i statskassan, anser jag åtminstone icke vara rätt. Om det deremot skulle hända, att det uppstår en brist på alla håll, först då kan man tänka på att låta anslaget till flottan hvila någon tid, först då kan man låta det anstå med dylika kostnader, men under nuvarande förhållanden bör man, enligt mitt förmenande, bygga medan man har dessa penningar i statskassan. All fartygsmateriel är nu en gång dyr; det kan icke hjälpas, den kostar penningar. Och om vi vilja hafva ett sjöförsvär, måste vi först skaffa oss den erforderliga materielen. Så länge vi icke hafva materiel, tjena hvarken manskap eller officerarne till något; har man icke vapen, tjenar det till intet att hafva dem, som förstå att handtera vapnen, man må nu sätta flottan i primära eller i sekundära rummet. Under sista dansk-tyska kriget innehade danska flottan sekundära rummet; men hvad uträttade icke detta vapen i striden, jo, mera än den primära landtarmén. Blotta närvaron af engelska flottan i Dardanellerna hindrade några år derefter ryssarne att diktera freden med Turkiet i Constantinopel. Många andra gånger har flottan i krig spelat största rolen. Det är ock höjdt öfver allt

tvifvel att, om vi kunna anskaffa oss en efter våra förhållanden någorlunda god flotta, så kunna vi också försvara våra kuster. Under sådana förhållanden böra vi icke för en småsaks skull tveka att bevilja det äskade anslaget, då vi icke hafva något emot sjelfva saken. Herr Talman! Kongl. Maj:t har haft stor befoegenhet att framkomma med föreliggande förslag och det är af sådan anledning jag anhåller om bifall dertill.

*Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)*

Herr vice Talmannen L. O. Larsson: Jag hade icke ämnat yttra mig i denna fråga. För öfrigt hafva många talare redan anfört, hvad jag skulle kunna säga i sjelfva saken.

Jag har begärt ordet med anledning deraf, att det icke blott synes blåsa sjövind i Kammaren, såsom flere talare antydt, utan synes det mig vara full storm, med ty åtföljande sjögång. Jag kan nemligen icke förstå, att man under fullt normala förhållanden skulle kunna upphetsa sig till den grad, som nu varit fallet, då en så enkel fråga föreligger som den nu föredragna. Man har under den ytterligt hetsiga diskussionen till och med ansett tillständigt, att kamrat mot kamrat utslungar beskyllningar för osanningar, ja, uppenbara lögner. Det talet är ett hårdt tal; och jag är viss, om att hvad Kammaren än önskar i diskussionsväg, Kammaren icke önskar, att sådana tillmälen emot hvarandra måtte vidare förekomma. Större aktning än så torde vi väl böra hysa för hvarandra och för hvarandras öfvertygelse.

Här är det helt enkelt fråga om en minbåt, dertill äskats ett anslag å 190,600 kronor, men i stället har man här talat om indelningsverk, folkskoleinspektörer och grundskatter m. m. Hvad skall allt det tjena till, då det är fråga om en minbåt? Jag har deltagit i Utskottets förhandlingar, då denna fråga var före der; och jag varit ense med pluraliteten om det slut, hvartill Utskottet kommit. Detta af det helt enkla skäl att, såsom jemväl Herr Danielson redan angifvit, det fordrades ett så stort anslag till pansarbåten Svea. Enligt mitt och mina kamraters förmenande, kunde man gerna underlåta att i år bevilja detta anslag å 190,600 kronor, hvarmed väl torde kunna utan olägenhet och fara anstå. För min del skulle jag hellre bevilja anslag till sex sådana minbåtar än 1,218,000 kronor till pansarbåten Svea, men, då man påbörjat denna pansarbåt och derå redan nedlagt stora kostnader, torde det icke finnas något annat sätt än att bevilja hvad som återstår för att få den färdig. Från min sida och jag tror jemväl från fleras af mina kamrater är det således icke någon ovilja mot nu ifrågavarande minbåt, som dikterat detta Utskottets hemställan, utan helt enkelt det skälet att icke i år på femte hufvudtiteln bevilja några större anslag, då redan ett enda så stort belopp skulle utgå till en pansarbåt; detta är det enkla skäl, som för mig varit bestämmande och som gjort, att jag biträdt Utskottets förslag. Man har visserligen framhållit såsom ett skäl, att man borde skjuta upp med byggandet af denna minbåt, till dess man icke längre behöfde hysa några farhågor för förändrade konstruktioner; men jag fruktar att, om vi skola vänta till dess, vi aldrig skola komma att få några vare sig pansar- eller minbåtar. Sålunda har icke detta skäl varit för mig bestämmande.

Angående
anslag till
anskaffning
af en första
klassens
minbåt.
(Forts.)

Jag har, såsom jag redan nämnt, trott, att Utskottet redan tillstyrkt tillräckligt belopp för år 1886, och därför afstyrkt anslaget till den minbåt nu är i fråga.

På dessa enkla skäl yrkar jag bifall till Utskottets hemställan på samma gång som jag för egen del och, jag tror att jag kan säga, jemväl å flertalets inom Kammaren vägnar ånyo ställer till Kammaren en bön att sådana tillmälen, som här i dag fälts af kamrat mot kamrat, och den hetsighet, som så väl nu som under de nästföregående plena uppstått, icke vidare måtte förekomma, och säkert är att hvarken Kammarens anseende eller förekommande frågor skola förlora derpå.

I detta anförande förklarade sig instämma Herrar *Ericsson* i Ahlberga, *Nyström*, *Wilh. Carlson*, *Mallmin*, *Ekman*, *Göransson* och *Abr. Rundbäck*.

Herr Lyttkens yttrade: Då jag begärde ordet, var det min afsigt att säga ungefär detsamma som Herr vice Talmannen yttrade i fråga om den nu förda diskussionen. Hans yttrande var var dock så sant och riktigt, att jag icke vill borttaga intrycket deraf med hvad jag, må hända på ett mindre lämpligt sätt, skulle kunna säga. Man märkte äfven att hans anförande och skäl genast verkade, ty en talare på vexiöbanken, som förut varit af motsatt mening och velat bifalla Kongl. Maj:ts proposition, förklarade sig instämma i Herr vice Talmannens yttrande, som i hufvudsak gick ut på att godkänna Stats-Utskottets afstyrkande förslag. Det fagnade mig också att från det hållet höra ett dylikt instämmande. Jag var för flera år sedan med om mycket ifrigt diskuterande om beviljande af ett anslag till belopp af 4 millioner kronor till gevärstillverkning. Då hördes röster, som yrkade på att denna tillverkning icke skulle drifvas i alltför stor skala, utan fördelas på flera år, så att de dermed sysselsatte arbetarne icke skulle komma att utkastas på bar backe och försättas i en bekymmersam ställning, så snart som den forcerade tillverkningen af gevär upphörde. Svenska folket är, såsom en stor skald sagt, ett folk, fullt af hetsigheter. Men det är mycket tålmodigt och långmodigt också. Detta gjorde vi äfven då. Gevärstillverkningen forcerades, och efter några år, då gevären voro färdiga — huru dessa voro beskaffade, derom vill jag icke nu nämna något — fans det ingenting, hvartill arbetarne kunde användas. Följden blef, att arbetarne vid statens gevärsfaktori, hvilka litat på en trygg framtid genom stadigt arbete, fingo afsked. Grefve Sparre tycktes också taga intryck af detta skäl, i det han förklarade sig icke heller kunna gilla ett dylikt brådstörtande. Det måste nemligen anses alldeles origtigt att genom betydliga statsmedels anvisande på en gång locka en hop arbetare att söka sig arbetsförtjenst vid ett företag för att, sedan detta efter en viss förhållandevis längre eller kortare tidsperiod afslutats, blifva afskedade och öfverlemnade att skaffa sig arbete, om och hvarhelst de kunna. För min del säger jag som vice Talmannen, att jag hellre skulle hafva velat anvisa de medel, som anslagits till det stora pansarfartyget, till de nu ifrågasvarande minbåtarna. Men de herrar, som i fjor och året förut röstade

för anslaget till nämnde pansarfartyg, hvilket måhända blir öfverflödigt och ett onyttigt vapen för vårt försvar, de borde få bära ansvaret för, att vi nu icke kunna få några minbåtar, och jag beklagar, att ej minbåtarna fingo komma först i tur att byggas och stora pansarfartyg först sedan minförsvaret vore fullt ordnad, det vill säga framdeles.

Såsom sagdt, på samma gång jag medgifver både nyttan och behofvet af dessa minbåtar, kan jag dock icke vara med om att nu bevilja anslag till dem, emedan jag anser det vara i hög grad skadligt att för dylik materiel lemna så mycket penningar på en gång, som i så fall skulle blifva erforderligt. Vi få i alla händelser trösta oss med, att frågan härom nog återkommer ett annat år.

Jag yrkar därför bifall till Utskottets förslag i den fulla afsigten att, då Sveabåten en gång blir färdig, rösta för antagligen återkommande anspråk på anslag till minbåtar, hvilket anspråk jag hoppas att Riksdagen då skall finna sig kunna tillmötesgå.

Häruti instämde Herrar *Sven Andersson, Oléhn, Folke Andersson, Norén* och *Svenson* i Bossgården.

Herr *Magnusson* anförde: Jag skall icke yttra många ord; jag tänker endast yrka bifall till Stats-Utskottets hemställan, för hvars antagande vice Talmannen yttrat sig så vackert och så ofantligt mycket bättre än jag skulle kunna göra det. Endast det vill jag dock säga, att, då Herr *Abraham Rundbäck* påstått att hvad en annan talare yttrat vore grundfalskt, jag skulle kunna bevisa att så *icke* är förhållandet.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de meningar som förekommit framstälde Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag derå och bifall i stället till Kongl. Maj:ts i ämnet framställda proposition; och förklarade Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef emellertid begärd samt företogs enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd voteringsproposition, så lydande:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 12:te punkten mom. a) af Utlåtandet N:o 11 a, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit Kongl. Maj:ts i ämnet framlagda proposition.

Omröstningen visade 128 Ja mot 75 Nej; och hade Kammaren alltså bifallit Utskottets hemställan.

Mom. b)

Bifölles.

Punkterna 13—22.

Biföllos.

§ 7.

Föredrogs Stats-Utskottets memorial N:o 21, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande regleringen af utgifterna under Riksstatens tredje hufvudtitel.

Utskottets i *1:a punkten* gjorde hemställan bifölles, hvarefter den i *2:a punkten* föreslagna voteringspropositionen blef af Kamraren godkänd.

§ 8.

*Angående
förslag till
en voterings-
proposition.*

Härefter föredrogs Stats-Utskottets memorial N:o 22 med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande åtskilliga till regleringen af utgifterna under Riksstatens sjetta hufvudtitel hörande frågor.

Punkten 1.

Under denna punkt hade Utskottet framlagt förslag till voteringsproposition för anställande af gemensam omröstning, med anledning af de skiljaktiga beslut, hvori Kamrarne stannat beträffande af Kongl. Maj:t föreslagen lönereglering för bergmästarne i riket.

I fråga härom anförde:

Herr Sven Nilsson: Jag anser för min del, att denna voteringsproposition icke bör helt och hållet förbigås med tystnad. Det har nemligen nu inträffat ett förhållande, som sannolikt aldrig förut under någon riksdag under det nya statsskicket egt rum, nemligen att Första Kamraren behagat höja ett anslag till löneförbättring för en viss klass af tjänstemän, utan att derom finnes någon Kongl. Maj:ts proposition eller motion, och ej heller Stats-Utskottet derom framställt något förslag. Det är således endast på grund af en framställning, gjord af en ledamot i Första Kamraren vid öfverläggningen om Stats-Utskottets förslag, som vunnit understöd af Kammarens pluralitet, hvilken sålunda dikterat det beslut till voteringsproposition, hvarom nu är fråga och som man vill att Andra Kamraren skall godkänna. Kongl. Maj:t hade nemligen i afseende å löneregleringen för bergmästarne föreslagit, att den skulle delas i lön- och tjänstgöringspenningar, och att lönen för de två med boställe försedda bergmästarne skulle utgå, för den ene af dem endast med 3,500 kronor, deraf 1,500

skulle anses såsom tjenstgöringspenningar, och för den andre med 3,000 kronor, hvaraf likaledes 1,500 kronor i tjenstgöringspenningar, och således en minskning i den *kontanta* lönen, jemförd med den lön som skulle tillkomma öfriga bergmästare, för den förstnämnde med 500 och för den sistnämnde med 1,000 kronor, och detta förslag godkändes af Stats-Utskottet.

*Angående
förslag till
en voterings-
proposition.
(Forts.)*

Andra Kammaren, som biföll reservanternas förslag, beslöt att nedsätta lönen för de med boställe försedda tjenstemän till 1,400 kronor för den förstnämnde och 1,900 kronor för den sistnämnde och bestämde tjenstgöringspenningarne i båda fallen med 500 kronor lägre än Utskottet föreslagit.

Första Kammaren har deremot nu satt den kontanta lönestaten för bergmästarne lika, vare sig de äro försedda med boställen eller icke. Första Kammaren har sålunda, utan att något förslag derom förelegat, som i grundlagsenlig ordning blifvit väckt, beslutat att höja lönen för de med boställen försedda bergmästarne utöfver hvad som blifvit i grundlagsenlig form begärdt med 500 kronor för den ene och 1,000 kronor för den andre af ifrågavarande bergmästare och således beviljat ett anslag af tillsammans 1,500 kronor utöfver hvad som Kammaren haft befogenhet att bevilja.

För min del kan jag icke finna stöd i grundlagen för den uppfattningen, att en ledamot i Kammaren är behörig att utan vidare uppträda och yrka ökning i ett anslag, som ej i den i grundlagen föreskrifna ordning blifvit åskadt, och anser jag ett sådant förslag såsom en framställning, hvilken bort antingen som proposition eller motion i grundlagsenlig ordning väckas, på sätt det tillkommer Kongl. Maj:t eller hvarje riksdagsman. Stats-Utskottet har nu icke kunnat göra annat, då Kamrarne stannat i olika beslut, än lägga fram denna voteringsproposition för Kamrarne, hvilka det nu tillkommer att bedöma ett sådant förfaringssätt och derefter fatta beslut.

För min del kan jag icke gilla det och anser att här föreligger ett fall, der Första Kammarens Talman icke varit nog uppmärksam vid frågans behandling. Jag vet icke hvad Kammaren har att göra än uttala sin protest, ty icke lärer väl Kammaren kunna afslå voteringspropositionen, men om sådant kunnat ske, skulle jag yrkat rent afslag å densamma, ty nog föreligger här ett fall, der man med allt skäl kan påstå, att denna voteringsproposition är tillkommen i strid med grundlagens tydliga bud.

Jag kan nu icke göra någon framställning, men jag har velat fästa Kammarens uppmärksamhet på saken och skulle önska att Kammarne ville uttala sitt ogillande öfver ett sådant förfaringssätt vid beslutens fattande i Kamrarne.

Häruti instämde Herrar *O. B. Olsson* och *Ol. Persson*.

Herr Wieselgren yttrade: Jag skall icke inlåta mig på den fråga, som en utskottsledamot nyss förde på tal, ty jag anser att den frågan icke hörer till denna Kammares bedömande. Hvad som beslutes i Första Kammaren bör der bedömas, men vi kunna icke sätta

Angående
förslag till
en voterings-
proposition.
(Forts.)

oss till domare öfver Första Kammaren. Hvad vi hafva att tillse är att föreskriften i 65 § Riksdagsordningen kommer att följas, och der står, att när i fråga om statsutgifter eller bevillning Kamrarne fatta olika beslut, "skola begge Kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som dervid erhåller de flesta ledamöters af båda Kamrarne sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut;" och som icke annat återstår för oss att göra, yrkar jag att saken må få gå sin grundlagsenliga gång.

Herr Hedin: Herr Talman! Om Stats-Utskottet, såsom också är min tanke, icke har kunnat göra annat än ställa mot hvarandra de två olika beslut, som blifvit fattade i Första och i Andra Kammaren, så lärer det vara alldeles klart att, i strid mot hvad den näst föregående talaren förmenade, antingen Andra Kammaren har lika god rätt som den Första att genom ogillande af voteringspropositionen sätta sig till doms öfver Medkammarens förfarande, eller också Första Kammaren har lika liten rätt att underkänna den, som Andra Kammaren. Har Stats-Utskottet lagligen förfarit vid uppsättandet af voteringspropositionen, så kan Första Kammaren nu lika litet göra något vid hvad som vid första behandlingen af frågan beslutits, som den Andra. I öfrigt ber jag att få instämma i hvad representanten från Kristianstads län yttrat, att nemligen här föreligger ett rätt märkvärdigt förhållande; jag tror mig kunna konstatera att det hittills aldrig förekommit i *Andra Kammaren*, att på yrkande af en ledamot under öfverläggningen ett anslag blifvit höjdt öfver hvad Stats-Utskottet föreslagit, utan föranledande af vare sig Kongl. proposition eller motion. Men i sakens närvarande skick ser jag icke att jag kan göra annat yrkande än om godkännande af Stats-Utskottets förslag till voteringsproposition.

Med Herr Hedin instämde Herrar *And. Persson, Danielson* och *Magn. Jonsson*.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef ifrågavarande voteringspropositionen af Kammaren godkänd.

Punkterna 2—4.

De i punkterna 2 och 4 föreslagna voteringspropositioner godkändes; hvarjemte Utskottets i punkten 3 gjorda hemställan bifölls.

§ 9.

Herr Talmannen tillkännagaf, att, enligt mellan Herrar Talmän träffad öfverenskommelse, gemensamma omröstningar komme att i

Kamrarne anställas nästkommande Måndag den 23 innevarande månad öfver de voteringspropositioner, som redan blifvit eller före nämnda dag kunde blifva af båda Kamrarne godkända.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.
